МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарче Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 121 (4289). ШОАТТА, 8 октябрь 1966 шу. Мах 2 кап.

9-гІа ОКТЯБРЬ—ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

ЦІЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, НОВКЪОСТИЙ!

ОКТЯБРА СИЙНА

Грозненски ремонтно - механически завода планови отделе заводеи цехийн балха итогаш хІана а еш латт, хІаьта царех цаІаш хІанзлехьа ховш я. Доккхал де йиш йолаш я механо-сборочни цеха коллектив. Еррига продукци арахецара сентябрь бетта плай 101,6 процент кхоачашъяьй, хІаьта ийс бетта хьокхамаш кхы а дикагІа да: план 104,2 процент кхоачашъяьй, планал совгІа мехккхоачашъяьй лаьттахоша арахийца продукци 43,3 эзар сома маьха я. Шу дІадолалуш квалифицированни станочникаш кхоачамболаш бацар цехе. Цу хьалашка программа кхоачашъе хала дар. Новкъостала баьхкар рационализатор а ш. Цхьаццайола оатхалаш яра технологи дика Іома а яь, из эргаьккха тоа а. яь балха юкъейихьар. Из дар бахьан долаш манифольдаш вІашагІйохкара эшаш йола оатхалаш яра болх дикка аттача баьинаб. Цу тІагІолла нах кІезига боллаше программа кхоачашъеи къахьегама овсарле алсамо лакхъеи вІаштІехьдаьлар. Цул совгІа шера 70 тонн металл кходе йиш хулийт цу гІулакхо. Цеха сборочни участка мастер волча коммуниста Горбачука геттара дукха къахьийгар балха технологи тоаеча. Ишта доккха дакъа лаьцар цу балха юкъе рационализатора технолога Дынин Александра, токараща Богашев Увайса, Розенталь Анатоле, Ахаев Саламбека, Шевченко Владимира, слесараша Костылев Вячеслава, Погосьян Романа. Производственни нормаш 180—200 процент кхоачашъю царех хІаране.

Октябра цІей сийна къахьегама вахте этта кхы а дикагІа болх беш я цеха коллектив.

И. СОБОЛЕВ,
Грозненски ремонтно - механически завода механо-сборочни цеха начальник.

Сурта тІа: токарь-рационализатор Шевченко Владимир.
И. Плиева сурт.

СОВЕТСКИ ІАЬДАЛА 50 ШУ ДИЗАРА СИЙНА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-а ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара баха беалзача тайпара накъабахар духьа лаьца социалистически яхь шерра яржаш латт берригача мехка гІолла. ХІара деша хоз вайна коммунизма материально - технически база хьеш болча городийн юртийн къахьегамхой башха-дикача толамех. ДІахо а вай Даьхен низ чІоагІбе, В. И. Ленина, Коммунистически парте хьахьекхача новкъа нийсса дІахьалха баха кийча ба берригa советски нах.

Вай республика колхозхоша, болхлоша, специалисташа, юрта боахама берригача болхлоша хьинаре къовсам лоаттабу юрта боахама производство дІахо айяра никъ хьахьекхача КПСС XXIII-ча съезда, парте ЦК мартовски майски Пленумий решенеш кхоачашъяр духьа.

Колхозийи совхозийи кхашка а фермашка а шерра социалистически яхь яржаш латт кердача пятилетка хьалхара шу толамс чакхІаккхар. 1967 юбилейни шера лаьттанцарен хьайбашцарен йоала продукташ дикка дукхагІа яхара а кийчъяра а база хьаяр духьа.

ХьатІалоагІа шу юрта боахама деррига доакъош дикка айдённа шу. ХІара колхозен совхозен дикала хьоххамаш дикка тоаденна а балха рентабельность лакхъенца а шу хилийтар духьа оаха, юргий къахьегамхоша, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцие 50 шу дизара даха доагГІача тайпара накъадахар духьа лаьцача социалистически яхьа юкъе а даха, укх тайпара декхараш тІаьц тхоашта:

ЛАЬТТАНЦА ДЕЧА БАЛХАШТА

Лаьтта лелаяра культура лакха хилийтара, юртбоахама культураш кхеяра керттера агротехнически мероприятеш йиза кхоачашъяра, лакха хьувкъамаш кхедеча хьалха даттарий опытах шерра пайда эцара дарда тІа 1967 шера хІара гектара тІара 20 центнерал кІезигагІа боацаш ялата хьувкъам кхебелга вІаштІехьлаккха, хІара гектара тІара генарий 12 центнер, шекара свеклай 200, бьцадаарий 150, сома 35, комсий 60, тхьамкай 10,5 центнер яккха.

Масса культурах дола ялат кийчдара пачахьалкхен чІоагІа план кхоачаш а яь, планал совгІа 25 эзар тонн ялата дургьа. Фуна, кхачанна, фуа кхоачамбалла фондаш вІашагІтохаргья. Бьцалаараш кийчдара план 107 проценти комсаш кийчъяра план 118 проценти кхоачашъергья, вож юхейиса юрта боахама культураш кийчъяра план кхоачаши тІехкхоачаши елга Іалашдергда. Уж декхараш кхоачашдара бІаьстан юхье дІаювча ерригача культураштa укх шера 15 ноябрь хьатІакхачалехьа злбь оахаргья, 1967 шера кхашка товсаргья 73 эзар тонн минеральни 500 эзар тонн моттигерен удобренеш. Гурахьа юв культураш ялаташ дІалера стандарта 1-чен II-чен классаех дола фу а тоссаш 20 октябрь хьагІакхачалехьа дІайийна йоахаргья. Лаьтта лелалара культура боарам лакхбергба, юрта боахама балхаш дика чакхдоахилга вІаштІехьдоаккхаргда. Агрохимически картограммашка хьежжа тессаргья минеральни удобренеш. ХІана хий дехкаш долча лаьттаех пайда дикагІа а эцаш, юртбоахама оборота юкъе доала дергда 5 эзар гектар хий декха керла лаьтташ.

Укх шера планировка ергья 7 эзар гектар долча хий дехкача лаьтта, хІаьта 1967 шера — 5 эзар гектара тІа, культурно - технически мероприятеш чакхъяхара чотах 5 эзар гектар керда лаьтташ карадерзадергда.

ХЬАЙБАЙ БОАХАМЕРЧА БАЛХАШТА

Доакъарий чІоагІа база хьаяра, зооветеринарни мероприятей ерригa комплекс кхоачашъяра, племенной болх тоабара, хьайбай боахама доакъошта шерра специализаци яра дартІа вІаштІехьдоаккхаргда доахани коа тІара оалхазараши дІахо дебаделга а цар продуктивность дикка лакхъелга а.

ХІара Іаттагара 1900 килограммал кІезигагІа йоацаш шура йоаккхаргья, хІара яхкача котама тІехьара 125 фуъ гулдергда, хІара устагІанна тІера 3,9 килограмм тха доаккхаргда.

ХІара колхозо, совхозо, районо ерригача республико хьайбай продукташ кийчъяра шера йола пачхалкхен планаш 1967 шера 7 ноябрь хьатІакхачалехьа кхоачаш а ергья, шу чакхлаллалца пачхьалкхенга планал совгІа цхьа эзар тонн дулха. 5 эзар тонн шурий 1,5 миллион фуъ, 550 центнер тхана йоахаргья.

ХьатІалоагІача 1966—1967 шерашта юкъерча Іай общественни хьайбашта бизза кхоачамбалла доакъараш Іалашдара кхы тІа а де эзар дергда.

1966—1967 шерашка республика ерригача колхозашкен совхозашкен лаьтташ кийч а дь, дІадуергда общественни хьайбашта бизза кхоачамбаллен цахалдаши хургдола тайп-тайпара моша доакъараш; цу хана къаьстта уйла тІайохийтаргья гурахьен бІаьстан юхьен вІашагІъаль злакова-бобови культураш кон шера-шера дІаювш йолен цкъа дІайийча лукхача шерашка тІаювлеи бІаьцаш, пожнивной культураш дІаера. Іалашдергда юкъера лаьрхІача цхьан условни бежана 18 центнерал кІезигагІа доацаш тІожа доакъараш кийчделга, цу даькъе 70 процентал кІезигагІа йоацаш йоли цхьан Іатта доархІаш 20 тонн силоси.

Іалашдергда лоаман даьгІенех пайда дукхагІа эцилга. 1967 шера цига дажа лохийтаргда 60 эзар бежанал кІезигагІа доацаш доахани 25 эзар жан.

Айбергба хьайбай боахамера племенной болх, Іалашдергда дІахо юрта боахама хьайбашта искусственни осеменени яра гІулакх дегІадоаладерей эргалаьккха тоаларен боарам лакхбелга. Іалашдергда хьайбай леладеча фермашка халача балхий процессашта механизаци яра оттаь мероприятеш хІара колхозои совхозо боккъонна кхоачашъелга.

Халача балхий процессашта механизаци яра, доакъарий база чІоагІъяра, боахама расчет юкъейоаладара чотах вІаштІехьлоаккхаргда Сийлахь боккхача Октябра 50 шу дуза ди хьатІакхачалехьа дулх, шура, кхыйола хьайбай продукташ яхара производство рентабельни хулга.

Хьайбай боахамерча болхлой къахьегама хьалаш тоадара, цар материальни безам совбаккхара, къахьегама овсарле лакхъяра, продукци яккхарга дІабола мах лохбара 1966 шера 7 сахьата балха ди а долаш шин сменах болх бе йолайолийтаргья шурий-товарни фермаш: Грозненски района «Грозненский - шурий» совхоза цхьоалагІча отделене, «Дружба» яхача совхоза № 1 йолча отделене, Гудермеса районе «Гудермесский» совхоза 1-ча отделене. Советски Іаьдала 50 шу дуза ди хьатІакхачалехьа шин сменах болх белга производстве шерагІа юкъедоалалергдолаш массе оагІорахьара Іома а ергья, вІашагІа а тохаргья цу фермай балха опыт.

Ерригача юрта боахама культурай хьувкъам, общественни хьайбай продуктивность лакхъелга, производствана специализаци елга, къахьегам вІаштІехьбаккхарен цунах мах телареи керда формаш, Іилманен хьалха латтача опытан карагІдаьннараш юкъеккхувлилга, юрташкарча къахьегамхошта дика культурно - бытовой хьалаш хулийтилга вІаштІехьа а доахаш, Іалашдергда 1967 шера колхозашкен совхозашкен къахьегама овсарле лакхъелга, продукци яккхарга дІабола мах лохбелга, цхьанцайола колхозаши совхозаши тІехьаюсаяга дІадоаккхаргда.

ТІайийца декхараш толаме кхоачашделга юрта боахама болхлой, республика берригача къахьегамхой сийлахьа декхар да. Колхозхой, совхозий болхлой, специалисташ, юрташкара берригa къахьегамхой тІахьех оаха еррига юртбоахама продукташ дІахо дукхагІа яхари кийчъяри духьа лоаттабеча къовсама юкъебахкара.

Советски Іаьдал отталь 50 шу дизар кердача къахьегама толамашца белгалдоаккхаргда.

Социалистически декхараш дийца а дийца тІайийцад колхозхой, совхозий болхлой, специалистий, ялаташ дІачуийдеча пунктай, «Сельхозтехника» ремонтни предприятей собранешка а районни республиканскии юртабоахама болхлой активашка а.

МЕЛОВИ ТІОАНАШКА КХАЧАРА

Лакха производственни толамаш даьхад Октябра сийленца накъаяхара яхье яьнача «Октябрьнефта» кІоарга бурув деттача контора коллективо. Бурув тохара сентябрь беттa задани кхоачашъяьй шиь ди хьалхагІа, планал совгІа 181 метр бурув техал.

Июль бетта Октябрьски районе эггара хьалха мелови тІоанашкара мехкдаьтта даьккхача хана дениз укхаза яьккхай цу тІоанашкара мехкдаьтта доаккхаргдола керда йиъ скважина. Царех цхьаннена, № 212 йолчоа, хІанзалехьа техад 1130 метр бурув. Сихьяьча темпаца хьалъеш латт кхы а ши буровой. Укх шерре хьа цхьаца эзар метр бурув тоха лерхІ царна.

Буровойш хьалеча, бурув тохача санна, шерра юкъекхухь хьалха латта балха методаш. Сетевой графиках буровойш хьалъяра «Старогрознефта» вышкомонтажникий опыт сихха ший балха юкъейихьар вышкементажни цеха начальника нов. Потапова. № 212 йола скважина сетевой графиках хьалъярах шозза кІезигагІа яхар ха. Хьалха хІара буровой 65 — 75 дийнахьа еш хиннаяле, № 212 йола буровой хьалйир 30 дийнахьа. Ишта сетевой графиках хьалъеш я №№ 209, 211 йола скважинаш. Вышкомонтажни цеха коллективо тІаийцад уж скважинаш ханал хьалха яь яхара декхар.

Лакхача боарам тІа латт скважина бурув тохара технологи а. Шерра пайда эц тайп-тайпарча химически реагенташца лоабата маркхал тоабарах. Ишта пайда эц автоматизацехи механизацехи. Цу дерригне торо хилийтай контора коллективага дика толамаш даха.

Дукха ба коллективе хьаьнала къахьегаш лакха хьокхамаш доаха нах. Масала, инженераш Плохотников, Костяюв, мастераш Ефремов, Польшин, Бичевой, Гелисханов, бурувдеттараш Довбенко, Мартынов, Гельченко, Лукашевич, бурувдеттарий гІончаш Нучаев, Беляев, Подорожный, Терновский, вышкомонтажникаш Аслаханов, Попов, кхыбараш а.

Яхье яьнача коллективашта юкъе хьалха детт коммунист Бичевой Николай Иванович керте латтача бурувдеттарий бригада коллектив. Ишта дика толамаш даьхад № 179 йолча скважина бурувдеттача Токарева кулгалдеча бригада коллективо. Дикка тІехкхоачашъяьй цар бурув тохара задани.

ХІанз бурувдеттарашта хьалхашка латт цхьаькха бехктокхаме декхар: малхбузехьара Гудермеса мелови тІоанашкара мехкдаьтта даккхар. Массехк шу да цу майда тІа тохкама бурув детта. Укхаза бурув тохаш я кхоъ скважина. Царех № 177 йола скважина мелови тІоанашта хІанз ІотІакхаьча яла йоалл. Укх шера цу скважина чура промышленни мехкдаьтта даккха лерхІ бригада коллективо, цунна бурув тохаш я нов. Оралин керте латта бригада.

О. ПЕРЕЯСЛОВА,
инженер.

ЭНЕРГЕТИКАШТА ДЕННА ДЕЗА СОВГІАТАШ

Мехка энергетика дегІаккхувлаш ворхІ шера плана заданеш кхоачашъеча толамаш дахарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1966 шера 4-ча октябрерча Указаца СССР орденаши медалаши еннай СССР энергетикаи электрификацеи Министерства предприятейи организацейи болхлой, инженерно - технически болхлой, гІулакхерча наьха йоккха группана.

ЦУ ДАЬКЪЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-е ГІОЛЛА:

ЛЕНИНА ОРДЕН

Иванушкин Алексей Михайловича — Новогрозненски ТЭЦ-а турбина машиниста.

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Асуханов Абаз Шекаевича — Грозненски ТЭЦ-а электрослесара-прибориста.

Воробьева Александра Константиновнайна — Центральни ремонтно-механически завода электрообмотчикий бригадира.

Петрушин Александр Егоровича — «Кавказэнергостроя» треста Новогрозненски ТЭЦ-а гІишлой управлене комплексни бригада бригадира.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Кавзинадзе Варлам Игнатьевича — Центральни ремонтно - механически завода мастера.

Лихачев Георгий Тихоновича — Грозэнерго управляющена.

Оиуев Ахият Висаевича — Малхбоален электросетий мастера.

Разувай Николай Григорьевича — «Кавказэнергомонтажа» треста Грозненски участка слесара.

Силютин Василий Яковлевича — Грозэнерго автобаза шофера.

Сорнюк Петр Кирилловича — Малхбузен электросетий воккхагІа волча мастера.

Уваров Сергей Федоровича — Грозэнерго керттерча инженера.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Исмаилов ИсмаІалий Іабаса — «Кавказэнергомонтажа» треста Грозненски участка слесара-такелажника.

Котов Владимир Ивановича — Центральни ремонтно - механически завода слесарий бригадира.

Луковенко Николай Ивановича — Новогрозненски ТЭЦ-а профсоюза завкома председателя.

Стороженко Екатерина Васильевнайна — № 3 йолча Грозненски ТЭЦ-а химводоочистка аппаратчица.

Фролов Вельнер Алексеевича — «Севкавказэлектросетьстроя» треста № 66 йолча механизированни колонна электромонтерий бригадира.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Ахмадов Ахьмада Вахида — «Кавказэнергостроя» треста Новогрозненски ТЭЦ-а гІишлой управлене плотника.

Ендовицкий Александр Семеновича — Новогрозненски ТЭЦ-а мастера.

Каган Исаак Ильича — Грозэнерго служба начальника.

Прохватилов Владимир Васильевича — «Севкавказсельэлектросетьстроя» треста № 66 йолча механизированни колонна токара.

Станнин Анатолий Владимировича — Грозненски ТЭЦ-а электрослесара.

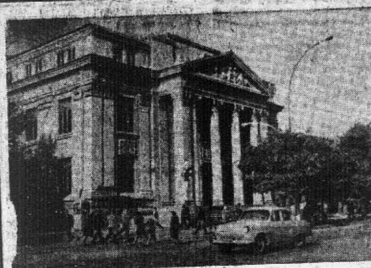

Советски Іаьдал эттача хана денз чІоагІа хувцаденнад Молдаве столица — Кишинева сибат. ХьалхагІа тІехьайнса провинциальни город хиннача цох хІанз хьахиннай йоккха промышленни культурни центр.
СУРТА ТІА: операи балетен театр.
Е. Драйшнера сурт.
ТАСС фотохроника.

«СП-13» адрес хувцаденнад

ЛЕНИНГРАД, 6 октябрь. (ТАСС корр.). Бокъонца шоай турпалал хьахьекхар «Къилбаседен полюс-13» яхача Іилман станце (из латт полюса юхерча районе Къилбаседен Лаьттангара эзар километр хургІолаш) полярникаша шатІарча лагере ша меттахьа баьначеи кагбала болабеннацеи, Іилман павильонашта, палаткашта, чуІеча цІалгашта кхерам тІабессача хана. Назинцев Юре кулгалдеча полярникаша хьинар долаш гІулакх дар бахьан долаш маьхера оборудовании кхы хІамаши кІалхаръяха йиш хилар.

Цхьабакъда, вахаран Іилман земаш дахараи эша лерттІа хьалаш доацаш дар. Доаллахарча шана арен тІа дІаяхьа лаьрхІар из — хьалхагІа хиннача 30 километр.

Денали хьисапи долаш хилар «МИ-4» яхача вертолета полярни пилота Кручинин Юре командованех йола экипаж. ТІайоагІаш латтача полярни бийса халача хьалашка цунна карагІдаьннад кердача моттиге нах дІабигеи 50 тонн гаргга мухь дІабахьеи.

ДИКАГІЧАРНА ЮКЪЕ

Дика къахьийгад укх шера Грознерча кога гІирс беча фабрика коллективо. Ийс бетта план ханал 15 ди хьалха кхоачашъяьй, хІаьта планал совгІа арахийца продукци эзараш сомаш мах болаш я. Цул совгІа къахьегама овсарле а лакхъеннай ворхІ процент.

ДикагІчарех лоархІаш я фабрике штамповочни, модельно - заготовочни, закройни цехаш. Дукха ба цу цехашка шоай производственни декхараш хІара бетта 110 — 120 процент кхоачашду нах. Царна юкъе ба школашка, институташка дешабагІараш. Белгалбаха беза закройни цеха болхлой Матиев Мухарбик, Моллаев Хьусейн. Ученикалла дІаболабир цар шоай болх, хІаьта хІанз мастера квалификаци а йолаш хьинаре къахьег цар. Хьинаре болх бу модельно - заготовочни цеха болхлоша а. ДикагІчарех лоархІаш ба укхаза Т. Горбатко, Давлетмурзаева Роза, Шаулов Изре, Будникова Раиса, Шамурзаев Іалауддин, ишта дукха кхыбараш. Царех дукхагІбараш общественни, комсомольски, партийни вахаре дакъа лоацаш ба. Ишта хьинаре шоай болх а беш общественни вахаре дакъа лоацаш бола болхлой дукха ба фабрике.

Октябра дезача цІейна сийленца накъа бахара вахте а этта итт бетта план ханал хьалха кхоачашъе чІоагІо яь ба фабрика болхлой.

Р. АУШЕВ.

ТАХАНАРА МОСКВА. КОСМОС КАРАЕРЗАЯЬРАШТА ВДНХ ЮХЕ ОТТАЯЬ МОНУМЕНТ.
В. Соболева сурт. ТАСС фотохроника.

Нохч-ГІалгІайчен хьайбаш леладераш котбаьнначарна юкъе ба

Автономни республикаша, краяша, областаша, автономни областаша хьайбай продукташ дукхагІа яхари кийчъяри духьа а доахаеи коа тІарча оалхазарийи продуктивность лакхъяр духьа а лелаьча социалистически яхьа ийс бетта итогашка хьежай РСФСР Министрий Совети ВЦСПС-и, тІайийцача соцам тІа котъяьннаргаш лаьрхІай: Къилбаседа - Малхбузен зоне гІолла — Вологодски область, Центральни зоне гІолла — Калужскии Тульскии областаш, Волга - Вятски зоне гІолла — Марийски АССР, Центральна - Черноземни зоне гІолла—Курски область, Поволжски зоне гІолла — Ульяновски область, Къилбаседа - Кавказски зоне гІолла — Адыгейски автономни область, Уральски зоне гІолла — Свердловски область, Малхбоален - СибарегІен зоне гІолла — Тувински АССР, Дальневосточни зоне гІолла — Приморски край, Къилбаседен зоне гІолла — Коми АССР.

Карара нара тела РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи байрахкаш Тувински Коми АССР-ашна, Приморски крае, Вологодскии Калужскии областашна юс. Царна ишта ахчан премеш яла а лаьрхІад хІарайр 10 эзар сом а долаш.

РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела цІе байрахкаш а ахчан премеш а яла лаьрхІад Марийски АССР-а, Тульски, Курски, Ульяновски, Свердловски областаштеи Адыгейски автономни областаи.

ШоллагІа моттигаши хІарайр 5 эзар сом а долаш йола ахчан премеши хьожаьй: Къилбаседа-Малхбузен зоне гІолла — Ленинградскии Псковскии областашта, Центральни зоне гІолла — Московски, Орловски, Рязански, Ярославски областашта, Волго-Вятски зоне гІолла — Чувашски АССР-аи Горьковски областаи, Поволжски зоне гІолла — Астраханскии области, Къилбаседа-Кавказски зоне гІолла — Нохч-ГІалгІай АССР-аи Черски - Балкхарой АССР-аи, Малхбузен-СибарегІен зоне гІолла — Новосибирски области, Малхбоален - СибарегІен зоне гІолла — Иркутски областа, Дальневосточни зоне гІолла — Хабаровски края, Къилбаседен зоне гІолла — Архангельски областа.

РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи соцам тІа ишта белгалдаьннад Башкирски, Дагестански, Карельски, Татарски, Къилбаседа - ХІирий АССР-ий, Алтайскии Краснодарскии краий, Амурски, Белгородски, Владимирски, Калинински, Калининградски, Костромской, Кировски, Куйбышевски, Магадански, Мурмански, Пензенски, Сахалински, Саратовски, Смоленски областий, Жугатий автономни областа колхозашеи совхозашеи дика болх баь хилар.

ТАСС).

БЕРРИГА НИЗ—ЮРТА БОАХАМ ДІАХО А ДЕГІАБОАЛАБАРА

РЕСПУБЛИКА ЮРТБОАХАМА БОЛХЛОЙ АКТИВА СОБРАНЕРА

«Сердало» яхача газето хоам бь хиннача тайпара 5-ча октябре Нохч-Гlалгlайн АССР юрта боахама болхлой активан собрание хилар. Собрание дийцар Советски Іаьдал даьчна 50 шу дизара ба боаггlача тайпара накъбахарах лола республика юрта боахама болхлой декхараш.

Доклад еш къамаьл даьча КПСС обкома секретарь нов. Абубакарова белгалдаьккхар, — Нохч-Гlалгlайчен юрта боахама болхлоша, КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленуми партен XXIII-ча съезде решенеш кхоачаш а еш, лаьттанарен хьайбашкхе рен йоала продукташ кlеззиг дукха ялсамаьлха хилар. Хьалхагlе а лахача лоарlамех, ялата культурай хьувкъам укх шера республике юкъера лаьргlача 19,4 центнере соахкарчул 3,5 центнери дукха хургба. Ялат кийчдара шера план кхоачашъяьй республико, шоашта боарам баьвлlехай фун, фуа, ихьелда фондаш. Паччахьалкхенга ялат дохкара плани социалистически декхарахи лакха кхоачашдаь Наурскай, Надтеречни, Шелковской, Грозненски, Гудермеса районий боахамаша.

Дуккхача колхозашкеи совхозашкея соахкарчул лакхаlа кхеадаь шекара свекла, комсий, тхьамкий хьувкъамаш. «Грозненно» яхача объединени юрта боахама министерстван комсам лелараша хlанале а тlехкхеачачахъе комсаш кийчьара пачхахьалкхен план.

Хаоттама халача хьалашка нялтий, генарий, шекара свеклай, комсий, жаьча юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара дакъе башха — дика толамаш дабхаз лакха хьувкъамаш кхедеча ваи сийлахьча гозванчана — «Красноармейский» совхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира Социалистически Къахьегама Турпала Кагерманов Оалхазара, Сунженски района «Победа» яхача колхоза тракторно-полеводчески бригада бригадира Ролкин Николая, «Октябра 40 шу» яхача совхоза хьакхаш лелаеча звенон звеньевоа Даурбеков Ихьъяс, «Джалка» яхача совхоза свекла лелаеча звенон звеньевоа Социалистически Къахьегама Турпала Муслиева Тамарас, № 3 йолча совхоза бригадира Сорокина Лидас, «Комсомольский» яхача комсий совхоза бригадира Шалова Тансас, дукхаъча хьалар.

Ходаллал тоаденнад гlулахьаш хьайбаш боахаме. Соахка укх к1иш нашта дакьхьачул дукхагlа доакка дерриге дух, шура, хьайба а кхоачаш хьайбаш продукташ. Нисе бетта дух кийчдара план 110 процент кхоачаш шура кийчьара — 111, фуаш кийчдара — 113, тха кийчдара — 109 процент. Паччахьалкхенга хьайбаш продукташ йохкара шера план ханал хьалха кхоачашъергlолаш ...

Хьайбаш продуктивность лакхьяра дакъе дикагlа толамаш дахьан «Назрановский» совхоза доаркан Социалистически Къахьегама Турпала Барахоева Лемкас, Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза доаркан Савенко Анастасс, «Лермонтовский» совхоза хоа тlара лалхоа Мартан лелаеча Пугаева Любас, «Щелковский» совхоза нокъхlал волча ва Іуно Социалистически Къахьегама Турпала Эсмухамбетов Наурде, «Гудермесский» совхоза сийнарка Социалистически Къахьегама Турпала Цапок Марфас, «Старо-Юртовский» совхоза скотника бежа Іуно Джамбатханов Бальва, № 1 йолча шурий совхоза Іаьсий лелаера Тарарина Верас, дукхача кхыча.

Лаьтта леладечен хьайбай боахамеи дукхие латтарий толамашта ешал ду колхозашии совхозаши дуккхий кхоачамаш дахар.

Діахо нов. Абубакарова дувц колхозийн совхозийн балха юкъера кхоачамбоалараш. КПСС ЦК мартовски Пленуман партен XXIII-ча съезди хьалхашка оттадаьча декхарашна майххара бац хlанз а хьайба а лаьттанарен хьайбашкхерен йоала продукташ яхара — боарам, юрта боахама культурай хьувкъам, хьайбай продуктивность, кхачамболлаш нийса лаьа юртбоахама производство эцарна. Из декхараш кхоачаш ду йохьуоа кхоачаш йоалларгlаш корагlерзаш соттабу ...

Юрта боахам айбара ходдамбоалаш йола фактор я, — аьлар доклада кхача, — тlехь шерашка гlад шевера юртбоахама кхьувнахлахь ...

Юрта боахамера балхаш шоаш хаьнахьен дикен чакх ца дахара балха меc ца1 ца техниках лерогlа йайда ла эпар. Масала, хьиметтел хьалхагlа шерашка эгара сихдиннача хана а тракторий цхьан сменах мара боа беш хиннац Наьсарен, Шаьла, Урус-Мартанан, Малгlаьбера районий хоахамаша. Дукхача механизаторий балха кхьувнамаш балхаш нормаш кхоачашъеш.

Ремонт во хь хилари хан-ханнахьа техническан гlулахьаш хиларна ... Колхозашкеи совхозашкеи механизаторий тlьац, цар квалификаци лоха я, хlаьта механизаторий кадраш кийчьяра цар квалификаци лакхьяра йоаггlаш йола уйла тlахийтадаш. Лахрхlа лакхбе безаш цар декхар механизаторий доарлахам, лакхьа еза цар къахьегама материальни моральни стимулирование ...

Шенхаштта кхоачамбоалараш да балхаш юрта боахам дегlабоахкарна дакъе а гетттара кlеззига деб продукт а доахал дукха лоаттаргl деххал ... Дукхача колхозашкеи совхозашкеи ххьаларна дакъеш ... йоахараш хьелгеш ... ниспе дахаш лахьара хьайбаш балха а доахаш бола хьайбашкаш ...

Мело ю доакърий база чоагlъяра дешаш кьоаставдара дакъе. Боахараш кхедара хьайбачерий болх воlаштlехьаьхкие хилар бахьан дол шахьа республике 1-гla октябрь хьайбаш кийчдара план 71 процента мара дац, силос — 42 процент. Кlезига дlаяов укх шера дlаййича дукххача ... кlаьна пайдица балхаш вlашагlехьа юлакобоевi культураши. Хlанз а кlезига пайда ца эцаш лаьгlенех. Доахан хоахараш производства кхоачамбоалараш lалашдаш ца хилар я юрта боахама продукташ кlезига лакхлуш хилара кертера бахьан.

Юртбоахама производство дегlахара новкъарле еш дола кхоачамбоалараш дlадахара бергигача болхлой уйла тlаеравина ...

Белгалдаькхаа деношта дерригача халкьо шерра социалистически ях а йоаржаш накъаьушаш йола дика продукта дахар хьайба эгар.

Доакхарашка лахьрхlа ялат, бацадараш, комсаш, лаьттанара йоала хьайбаш пайдане дитаргlа ...

Хlанз лейхар сенах латт аьча, из латт, гуйран балхаш хана вlашаттlехьа доагlахараш ...

Тlайнlа деладараш кхоачашдара дукха хlама ле деза хьайбаш леладерел, оттара хьалха — эшшача боахамера доахкараш lоадара кхы тlа ...

Эгара сагогаlа долча дехкарех ...

* * *

Хоза а совхози а зоотехникий доархашам бехаттахкий.

Шенхаштта тоале деза доахани ков тlара оалхазараши чуоттадь кхабар республике вlаштlехьдолаккхила. Цу гlулакха яхийта йоаггlа тайпара уйла тlахьийтадаш дукхача колхозашкеи совхозашкеи, цар хlана а халла кертера балхаш ...

Сийлахь йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара хеташъха дерригача халкъа социалистически ях ...

Советски Іаьдала 50 шу дизара сийна лакха обязательстваш тlа а эцаш, республика юрта боахама хьалкъегамхоша шоаш хьалхашка декхар оттаду хьаьгамаш ...

Юртбоахама шу толаме чакхдаккхарах Советски пачхахьалкхена шоаштхе итталгlа юбилейни шера кердаш толамаш дахара йола лард хила еза.

Советски Іаьдала 50 шу дизара накъдалха кийчдалара дувзаденна республика къахьегамхоша хьалхашка латта доккхий декхараш ...

* * *

Пренешка эггара хьалха къамаьл дир КПСС Наурски райкома секретарь нов. Пожидаева. КПСС ЦК мартовски Пленуми партен XXIII-ча съезда решенаш кхоачашьяра тlаlгертта вовшашхьа балхаш ...

— Совхозийн экономика айяра, юртбоахама продукташ кийчьара лакхьйоара хьалха тоаламаш дахьаш Наьсарен района къахьегамхоша, — аьлар КПСС райкома секретарь нов. Цолова. ...

Наьсарен кхашка хlанз а кхехкаш ба болх — сиха а ца йоаш а цуэа ...

КПСС ЦК мартовски Пленума решенаш юртбоахам дегlабоалабара мел доарlхаме хиннай, къахьегамхошна накъа безам ...

* * *

беркат дьанаd ...

Трибуна тlа ва КПСС Урус-Мартана райкома секретарь нов. Габисов. Тlайдца хинна декхараш толаме кхоачашдеш хилара тха дешаь лаьттана ...

Советски Іаьдала 50 шу дизарел Ленин вь 100 шу дизаре юбилейни шера район юртбоахама кхы а, Советски Іаьдала 50 шу дизарна ...

Мишта вlаштlехьдаьннад уж толамаш заха. Эггара хьалха из вlаштlехьаьннад КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш вахаре кхоачашъеш хиларах. Боахамий экономика дегlайоалаяра, производство тоаяра дукха бол баьб дукха партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, юртбоахама специалисташа, хlаьта тхона даим новкъостал деш я КПСС обком, республика юрта боахама министерство.

Ухь шера бaьча балха итогаша хьакъ хьатlалоагlача юбилейни шера районе хьалхьегамхоша кхы а доккхагlа гlулакхаш караггlадь ...

Пятилетка хьалхарча шера кхо кварталь чакхъяьннай, — аьлар Грозненски района юрта боахама производственни управлене начальника нов. Горшкос. — Тlайдца декхараш хьалха хьалха кхоачашдеш ...

Дика толамаш лаьхадаьй районаш ...

Укх шерь дукхагlа хьалкхедаьй. Уж кхы а дукхагlа хилийта лерхl районе тlадоагlача шера. Цу гlулакха лахрхlа массех теплица хьадъергьа. Цхьабакьа, промышленни предприятешкара кхьакlа новкъостал еш тхона теплицаш йохаьш ...

Района юрта боахама къахьегамхоша доккхий декхараш тlаэцнад Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийленца накъа дахара. ...

* * *

гунийтаргьа ялат хьайбаш продукташ, ...

Лаьтта леладара технологи тоаярах, дукхаlа удобренеш товсарах пятилетка хьалхарча шера ялаташ хьувкъамаш тха колхозо йоах Сунженски района XIX-ча партсъезда цlерахча колхоза председатель нов. Шумилова. Хlанз колхозашта, меженаш тlа механизаторий ...

Ухь шера тха боахамо паччахьалкхена ялат, тха, фуаш дlадалара шера план кхоачашъяь.

Советски Іаьдала 50 шу дизарел Ленин вь 100 шу дизарел даха малдаргlахьа накъа дахара, йоах нов. Шумилова, колхоза юкъарча собрание дийца а дийца шера декхараш тlайцад колхозоша. Уж кхоачашдеш ...

Цхьабакьда, тахан хьоахалахза даргдац «бацадараш» кийчдара дола дош. Типови договораша хьежжа продукци мах беча организацешка дlахахьа ...

Трибуна тlа ва Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхоза директор нов. Дышнинов. Совхоза хкашка чуэцна латт хьажкlаш, бацадараш, гидуэргаш. Дlадува латт гуравь дув ялат, аьлар цо. ...

Доакъар кlезига хилар бахьан доллаш хlара шера хьа ...

Советски Іаьдала 50 шу дизара сийна тlайнlа социалистически декхараш дизза кхоачашдара тlаlгертта къахьегаргlа совхоза болхлойя, специалисташа.

Хьайбай боахам дlахо а дегlабоалабарах дувц республика юрта боахама министра нов. Илюхина. — Ферма болхлоша паччахьалкхена дух, шура, фуаш, тха дlадалара план кхоачашъ ...

* * *

бесса йоахха ла яр. Укх шера лlабахча бархl бетта хlара бlаь latта тlа хlаьна 57 lасилг хьалкхезaьд. и хул соахка цу хана хиннача кхоъ кlезигагlа.

Боахама во долл дарах дукхаза «Октябра 40 шу» яхача совхоза кулгалхошта. Массеxь шу ла хьайбаш дебадара, ...

Дукхагlа йоаххо а еза доахарий дикагlа ... лахьара кхолладелча ... Из декхар кхоачашдеш ...

Къамаьл лу Шаьла района «Шалинский» совхоза директора нов. Шахбиева. КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъеча дика толамаш лахьад кха района къахьегамхоша, — аьлар цо. — Укх шера дукхагlа хьайбай продукташ ...

Нов. Шахбиева белгалдоаккх совхозе лаьттанашка хий дехкара сеть гетттара эзал хьалхе ешаш латт ...

Ухь шера тха боахамо эггара хьалха лахара хьувкъам оахь чуэцаргбола.

Чоагlа теркам тlабохийт оаха шортта доахар кийчдара. Совхозо укх шера дика пайда ийцар лоаман даьгlенех.

Цхьабакъда, тхона чоагlа новкъарле еш ду кхы тайпара кхоачамбоалараш. Тха совхозе я комбинированни заводе ...

Хьиаш чоагlа ду совхоза тlарта хаьжа ...

Тха совхозе вlаштlехьйоаккхаш я боахама чура специализаци. ...

Нов. Шахбиева ший къамаьл ...

Парте Надтеречни райкома секретарь нов. Беленко дийцар йошкlарlа тlар ...

— Дукхагlа даькье, — аьлар цо, — уж толамаш дахара болх а партийни профсоюзни организацеша боахама кулгалхошта цхьана болх хьегамча вlаштlехьбаькхар, ...

Фуннагlа даь план кхоачашъе ца а гlерташ, ...

Парте райкомо, юкъаьнарча партийни организацеша ...

Нов. Беленке белгалдаьккхар района къахьегамхоша Октябра 50 шу дизара сийна лаьржа социалистически ...

* * *

ски хьхьё тlайнlа декхараш толамца кхоачашдергхилар.

Дош лу Шелковской района юртбоахама производственни управлене начальника нов. Самарскина. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша хьайийтача торонех бизза пайда эцаш, района колхозоша, совхозий болхлоша, юртбоахама беррига специалисташ ...

Района боахамаша чуййцаб бокха хьувкъам. Тlехьхоттанча паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара ийс бетта план. Района боахамаша хьайбаш дебадьа соахкарчул 3 процент дукхагlа, хьаккарч — хкоаза дукхагlа. Деррига боахамаша соахкарчул дукхагlа кийчдаь доакъар. ...

Района юртбоахама болхлоша-ша дика кхетлалу тlадоагlача шера хьувкъама лаха ...

Чоагlа къахьегаш ба района жа леладараш а.

Юрта боахама продукци совъяккхара кхы а торонаш йолаш я районе. Цхьабакъда, царех бизза пайда эцара тхона новкъостал эш юртбоахамен мелиорации министерстваrа. ...

Нов. Самарске дош лу, Шелковской района юртбоахама къахьегамхоша Октябрьски революце 50 шу дизара сийна тlайнlа лакхара социалистически декхараш дизза кхоачашдергхилар.

Трибуна тlа ва Гудермесски района «Октябра 40 шу» яхача колхоза председатель нов. Османов. Тха колхоза къахьегамхоша, — аьлар цо, — толамца чакхдоаьккхаш латт пятилетки хьалхара шу. Республике эггара хьалхарчарех, 30 июне, колхозо кхоачашйир паччахьалкхенга ялат дохкара план, ...

Шекара свекла дукхагlа дlайийхар хlанз. Из чуэцаш латт хlанз. Джамалаеви Яхъяроеви керте латташа звеноша хlара гектара тlара 400 центнер шекара свекла чуэц.

Чоагlа тlахьийтад колхозо хьайбаш леладераша а. ...

Колхозе тlадоагlача шера хьувкъама тешшаме лард йоллаш латт. ...

Нов. Османова тешал дир колхоза экономика лакхьяра, КПСС XXIII-ча съезда решенешь хьалхе а лелаеш, колхозашта дlахо а шоай низ ца кхоабеш хилагергхилар.

Республика юрта боахама болхлой активе собрание белс йистебоалаш къамаьл дир КПСС Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретарь нов. Апряткина. Юртбоахама балхаш дика ...

Республика юрта боахама болхлой активе собранее советски Іаьдала 50 шу дузача ден сийна социалистически декхараш ...

ТОХКАМА КЕРДА СКВАЖИНА

№ 675 йолча скважина бурув тохкаргдола моттиг геологаша белгалъяьккхача тlехьагlа балха дlахоладе гаьнзар «Старогрознефть» НПУ транспортни контора механизатора. Ташкалински мехкахьтта майда тlа хьалхара скважина хургья из. Бульдозераш, трактораш, автогрейдераш балха бев я.

Бульдозеристаша хийча йоахан оборудование латтаргйоа моттиг. Цхьанненa а чийсаlа иагаь бульдозериста Фомин Николаиа. Лаьмате чоалхаче балх ба бульдозериста Нестеренко Степана бер а. ... моттигаргlа ...

Мусхалжиев Топа, Добринский Анатолий, грейдерист Егоров Павел, автогрейдерист Сафронов Владимир.

А. ТИЩЕНКО.

СУРТА ТlА: республика юртбоахама болхлой активан собрание дакъа лоацаш хиннарех. Аьрдахьара аттейаь: Беррард Анна — Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза доярка, Давруцина Евдония — Грозненски района 1-ча шурий совхоза доярка, Джабаева Аьсет — Урус-Мартана района «Гехинский» совхоза доярка, Социалистически Къахьегама Турпал Барахоева Лемка — Наьсарен района «Назрановский» яхача совхоза доярка, Социалистически Къахьегама Турпал вокхаlа вола ма lу Эсмухамбетов Наурды—Шелковской района «Шелковский» яхача совхоза вокхаlа вола ма lу.

И. Плиева сурт.

ТХА ХЬИНАРИ ГОВЗАЛИ ХЬОНА, ДАЬХЕ!

Юрта боахама болхлой цIей

Ерригсоюзни цIей — юртбоахама болхлой Ди вай мехка эггара хьалха деаду юртбоахама къахьегамхоша.

КПСС XXIII съездан майски Пленумен решенеша доккха новкъостал даьл халкъа боахам дегIабоалабара. Соахкарчул дукхха лакхагIа да укх шерара вай хьокхамаш. Хьалха кхачача ка болча культурай хьувкъам лакха ба, хьалхе даьча лоархIамех хIара гектара тIара 19,4 центнер ялат даьккхад, из хул соахкарчул 3,5 центнер дукхагIа.

Ка бола ялат чIогIа хьувкъадаьл Ведана района колхозаша — хIара гектара тIара 24,9 центнер, Гудермесски района боахамашка — 23,5 центнер. Из санна хьувкъам цIаккха хиннабац цу боахамашка.

Иштта лакха хьувкъам кхебарах тера хилар дIалахача шерарчул сихагIа паччахьалкхенна ялат дIалала. ПхелагIа октябрь тIакхоачаш Даьхен амбарашка чутессар 125,9 эзар тонн ялат, вешта аьлча паччахьалкхенна заказ 100,7 процент кхоачашъяьй.

ДIалахача шера цу хана дIаденначунца нийслича паччахьалкхенна 20311 тонн дукхагIа ялат дIаденнад республика. Ялат хIанз а дIалуш да.

ВорхI район паччахьалкхенна ялат дIаленна яьннай. Ялат дIадалара план 144 процент кхоачашъяьй Наурски района боахамаша, Шелковской — 139 процент, Грозненски — 109 процент. Паччахьалкхенна ялат дIадалара план тIехкхочашъяьй Ведана, Ножай - Юрта района колхозаша а.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра дукха къахьийгад республика хьайбаш лелаеча фермай коллективаша.

Паччахьалкхенна дулх дIадалара ийс бетта план 110 процент кхоачашъяьй республика боахамаша. Планал совгIа 1626 тонн дулх дIаденнад, из хул дIалахача шера цу хана дIаденначул 1366 тонн дукхагIа.

ДIаяхача кхаь кварталах паччахьалкхенна шура дIаялара план 111 процент кхоачашъяьй республика боахамаша. Соахка цу хана еннача 5356 тонн шура дукхагIа дIаеннай укх шера.

ЦхьоалагIа октябрь тIакхоачаш паччахьалкхенна шура дIаялара шера план 127 процент кхоачашъяьй Ведана района. Назурски — 105 процент, Ножай-Юрта — 108 процент. Шера план кхоачашъе гарга я Урус-Мартана, Наьсарен районаш а.

Пятилетка хьалхарча шера шура дукхагIа яккхара деррига низаш тIалахийта хьинаре къахьег республике хьалха латтача доаркаша. План кхоачашъеча доккха дакъа лоацаш лакхара хьокхамаш гойт Шелковской района Кирова цIерахча колхоза доярка Бухамцева Верас. ХIара кхоабача Iаттагара шера 2500 килограмм шура яккха социалистически декхар тIайийцалар цо, хIаьта ийс бетта 2400 килограмм яьккхай. Ачхой - Мартана района «Лермонтовский» совхоза доярка Мусаевас шийна тIачIоагIдаьча доахах хIаранегара шера планах 1720 килограмм яккха езача хIанзале 2025 килограмм шура яьккхай. Иштта шийгара къахьегама дакъа лоац план кхоачашъеча Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза доярка Бердарь Аннас.

Дикача къахьегама толамашца накъа баьккхаб шоай дезача денна коа тIара оалхазарш леладераш а. Паччахьалкхенна 30969 эзар фуъ дIалуш ийс бетта план 113 процент кхоачашъяьй, из хул шера планах 94 процент. Республика итт района хIанзле кхоачашъяьй паччахьалкхенна фуъаш дIалалара шера план.

Паччахьалкхенна тха дIадалара шера план толамца кхоачашъяьй республика боахамаша. Жа леладераша 28779 центнер тха дIаденнад.

Укх шера тIаийца декхараш сийленца кхоачашдаь деаду юрта боахама болхлочун цIей «Шелковской» совхоза цIи хезача вокхагIволча чабана Социалистически къахьегама турпала Эсмухамбетов Наурде бригада. ХIара бIаь жийна тIехьа 150,4 Iахар кхебаьб парех цаI дIа ца къастийташ. ХIара устагIан тIера юкъера лаьрхIача 7,38 килограмм тха даьккхад.

Иштта сийленца накъа баьккхаб республика юртбоахама болхлой шоай дезача цIейна.

Н. ФЕДОРОВА,
Юртбоахама министерства юртбоахама продукташ кийчъяра тIахьожам лоаттабу зоотехник.

Соахка гурахьа дийна ялаташ чIоагIа хьувкъадир Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза цхьоалагIча отделене № 1 йолча Н. В. Байдакова кулгалдеча тракторнополеводчески бригада. ХIара гектара тIара 24,5 центнер кIа, 23,5 мукх чуийцар.

Укх шера 1100 гектара тIа гурахьа дув ялат дIаде дезаш я бригада. Аьха, дика обработка яь 1060 гектар кийчъяьй механизатороша хIанзле. 760 гектара тIа хIанзле ялат дIадийнад. БIаьсти дIаювча культурашта 80 Огектар аха еза зяьб кийчъяьй.

Лакхара хьокхамаш гойт бригада членаша. Ше гIулакх деча 220 гектарах хIаране тIара 220 центнер силоса лаьрхIа хьажкIа яьккхар хьажкIаш лелаеча звено звеньевойс Х. Мусехаджиева.

ЛОАМАН ДАЬГIЕНИЙ БЕРКАТ

ЧIоагIа хьийкъай укх шера Надтеречни района «Знаменский» яхача совхоза кхашкара комсаш. Уж сихагIа чуэцара шерра социалистически ях яьржай совхоза комсаш лелаерашта юкъе. Цу яхье хьинаре дакъа лоацаш, ший ден нормаш 120—130 процент кхоачашъеш къахьег комсаш кхееча Алиева Маликас. Талханза, доханза да Алиевас чхьагIар доаккхача заводе тIаккхухьийта комсий гайдолгаш.

Тха дай массаза а доахан леладеш хьабаьккхаб. Дукхача шерашка бежга ваьллав са да а. Бакъда, шийчарга-м ваьлаваац из, хьал долча наьха бежга ваьллав.

Са вахар кхыча тайпара хиннад. са даь ларрагIа дIаволавенна со хиннавале а. 1944 шерага кхачалца, 15 шера, колхоза феме болх баьб аз тхоай юрта — СоагIапча.

Казахстане а ва сайна дукхаезаш йола професси хержар аз. Цига, Павлодарски районе совхоза доккха Iул дар аз леладеш. 1957 шера денз «Ингушский» совхозе ва со болх беш. Тайп-тайпара дукхха балхаш лора сона, цхьабакъда, ферме болх бар чIоагIа дезш вар со. ХIаьта совхоза шоллагIча шурий-товарни ферме балха ваха сона новкъостал а дир. Хьалхарча шерашка тхоай совхоза даьгIенашка доахан доажадеш хилар со, бакъда, баьца асала-м яр уж даьгIенаш — ахка юкъекхьачача хана йоккъа а лийа дIайоалар баьцаш. Нулухьа чу а соцаьль цIагIа кхабар мара кхы де хIама дацар доаханна.

Каст-каста вIашагIдетталора тхо «Алханчуртский» совхоза доаханга боахкараша. Цар ювлаш хозаь сона лоаман даьгIенаш, тIаккха цу хьакъехьа тхоай совхоза директорца дагаваьлар со. Цо са дош хьалаьцар.

Кхо шу хьалхагIа, бIаьстан хьалхарча деношка лакхача лоамашта юкъерча даьгIенашка нийсвелар со. Из цигара яр санна дика буц аз мел яьккхача хана бIаргаййнацар сона. Вешта уж-м, цаI шоллагIчул дикагIа а йолаш массе тайпара дукхха а яр. Цул совгIа — лоамара дукдувла башха хиш. Iалама беркатах йиза латтар лоаман даьгIенаш. Цхьабакъда, халеи готтиген дар Iочухьежача бIегора воалавеш долча лакхача бердашта йистта гIолла голаш а етташ урагIдолха наькъа такилгаш. Цига эшар уж башха-дика моттигаш йовзаш бела нах. Ши кIира совгIа ха ньккхар аз лоаман даьгIенашка гIолла лелаш, уж йовзаш. Цул тIехьагIа бокъонша сай дагахьа соцадир Iулаш а доаладеш укхаза юхава.

КIезига ха йовнзар тха цига хьалдаха кийчлуш. Совхозо лоам хьалдихьар доаханца метт хьекха тух, продукташ, плащ-палатка. ХIаьта цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа лоамашка урагIдоладелар эггара хьалкара Iулаш. Цу хана наькъаш дика довзаш вола со Iулашта хьалхаводар. Цхьаккха бежан ца къасташ дика чаккхбаьлар из бIаьханикъ. ХьаIхарча шера оаха цхьана доажадеш 500 бежан дар согеи са воIага Махьмадагеи Энгиноев Хьасанагеи. Тхога хинна дукхагIа дараш кагий доахан дар. Цу аьхка 40 — 50 килограмм дулх тIаккхийтар хIара бежана.

Тхо кхийтар лоаман даьгIенашка доахан доажалар дукха а гIойленагIа хиларах. Дулха центнер яккхарга дIабода мах хьалхарча шера 40 процент лохбелар. 25 эзар сом совнагIа доход хьатIаера совхоза.

Ер кхоалагIа шу да совхозо лоаман даьгIенашка доахан доажаду. Цу балха дика опыт Iоьяй. ХIанз тха доажаде дезар 1000 бежан да. Укх шера лаьрххIа вIаштIехьдаьккхад оаха доахан доажадара гIулакх. ДIадахача шерашкарчул хьалхагIа дигар оаха доахан лоам. Iаьсий, лоамашта юхе кхаччалца автомашинашца хьалдига лаьрхIар оаха. ТIаккха ха кIезига а йов, доахани тхо тхоаши кIаьд а лац.

Май бетта хьалхарча деношка лоаман даьгIенашка дажаш дар тха доахан. ДикагIа йола участкаш хьа а хержа, доакъош дир парех, цхьан даькъа тIара буц йиаь даларга хьежжа вокх даькъа тIа дугар уж, хан-ханнахьа хий меладора. Цу тайппара, ма юъа яа буц а йолаш денна а бийсанна а лаж доахан.

Укх шера къаьстта а дикагIа тоадала мегаш да доахан. ХьалххагIе а лаьча лоархIамаша хьахьокх укх шера доаханна планал совгIа 180 центнер гаргга дулх тIаккхетаргхилар. Деннеи бийсаннеи юкъера лаьрхIача хIара бежана тIаккхетаргда 800 — 900 грамм дулх, планах лаьрхIар 400 грамм мара йоацача метте.

Зехьа дайналац оаха хийга къа — партен правительствай лакха мах баьб тха балха. Укх шера «За доблестный труд» яха медаль еннай сонен са воIа Махьмадан.

СовгIаташа тха леган гIоздаьхад, дIахо кхы а дикагIа къахьега доггайт. Оаха тхоай деррига хьинар оарцагIдоаккхаргда дулх кхы а дукхагIа хилийтар духьа. Гьана дац Iулаш лоамашкара Iоъаргдаргдола ди, тIаккха дулх чакхдоахача предприятешка гIоргда 200 тонн совгIа дерста бежан дулх.

Къахьегама дикача гIулакхашца накъадолх тхо тхоай цIейна — юртбоахама болхлой денна.

Гаст ТАНГИЕВ,
«Ингушский» совхоза веннхагIа вола гуртопрао.

Лакхара хьокхамаш гойташ накъа баьккхаб шоай цIейна МалгIабика района «Ингушский» яхача совхоза кхоалагIча отделенерча шурий-товарни ферма хьайбаш леладераш. Ший балха йоккха опыт йолча ферма заведующе нов. Галаева дика вIаштIехьбаьккхар коллектива болх.

Паччахьалкхенна шера планах 1500 тонн шура дIаяле эзаш яр ферма коллектив. ХIанзле а из толамца кхоачашъяьй хьайбаш леладераша.

Шу чакхдоалаш планал совгIа 150 тонн шура дIаяла дага да тхо, йоах ферма заведующе.

РЕПОРТАЖ
КАГИРХОЙ ЗВЕНО ЙОЛЧА

Тамр уллача баьцо кегаш а тIоадабаь, спецовкаш а ювхаш, новкхош тIа комсомольски значокаш а йоаккхаш кхо саг водар, ана юхе сабелгало йоалаш. Уж бар Шаьла района «Джалка» яхача совхоза шоллагIча отделене кхашка гIолла болха комсомольско - кагирхой звено членаш. Шоай участке дIаболхар коммунист йола звеньевая Косумова Хьава, цун звеноцара комсомольцаш Азимов Ката, Бачаев Гаки.

Дог гIоздаьнна ба уж. Къахьегама ЦIеча Байракха орден еннай звеньевой йолча Касумова Хьавайна.

Укх шера къаьстта дукха да звено де дезараш. Нагахьа санна дIаяхача хана цу кхаь саго 200 гектар хьажкIаш мара кхеьаьеце, хIаьта укх шера Iалаьмата дукха балхаш да звенос кхоачашде дезаш. Цар социалистически дакхар тIайийцадар 200 гектар кIа, 150 гектар мукх, 300 гектар хьажкIа (царех 100 гектар ялата лаьрхIа), 20 гектар шекара свекла кхее.

Хьалхара дагIа даьккхад звенос. ХIара гектара тIара планах йоагIар 15 центнер мара йоацача 25 центнер а йоаккхаш мукх, 22 центнер кIа чуийцад звено членаша. Цул кIезигагIа лоархIам болаш дац цар тахан хьега къа. Силоса лаьрхIа хьажкIаш хьокхаш ба уж. Ханнахьен йоа ца еши хьажкIаш чуэцерга хьежжа мара хила йиш яц хьувкъам. Звено членех хIаране дика кхетаду хьайбашта дика кийчдаь доакъар Iалаш ца дойя, хьайбай продукци лакхъе йиш йоацилга.

Ферме хиннача комсомольски собране комсорг йолча Исаевас аьлар: — ферма комсомольски бригада тIехьайисар шоашта ца лойя хьажкIаш дика кхее еза. Нагахьа санна кхоачем хиллал хьайбашта доакъар хуле совхозеи районеи хьалхара моттиг дIахецаргьяц вай, хIаьта республике хьалха латтача фермай мугIаре довла а йиш хургья. ДагайоагIа вайна дIадахача шера доакъар ца тоъаш ферма доаркашта хинна халонаш.

Цу собране комсомольско - кагирхой звено членаша дош делар хIара гектара тIара кIезигагIа йоацаш 250 центнер силоса лаьрхIа хьажкIа яккха. Дика дагадоагIар царна тахан силоса лаьрхIа хьажкIаш хьакха болалуш шоаш собране доаркашта денна дош.

...Тхиро тIоадабаь кагирхой тракторни бригаде хьаккхьчар. Салханне а яь чIоагIо яр звеноцара болхлой: Касумова Хьава комбайна тIа отташ, Азимов Катас трактор лехкаш хьажкIаш хьакха. Силоса лаьрхIа хьажкIаш хьаккари шекара свекла чуэце ха тIаоттари цхьана нийсдалар бахьан долаш Бачаев Гаки шекара свекла чуэца хьожаавир.

ХьажкIаш хьакха йолаелар. Массехк минут ялалехьа машин етта яьлар. Иштта дIадоладелар лоархIаме а бехктокхаме а дола къахьегама ди. Дерригача дийнахьа цIаккха а сацанзар комбайн. Дийнахь цхьайтта сахьта далале сменни норма кхоачашъяьлар, хIаьта сайрийна бархI сахьат доалаш 30 гектарал совгIа хьажкIаш хьекхар.

Цу дийнахьа лакха толамаш даьхар шекара свекла оаккача а. Иий гектара тIара аьккар шекара свекла.

Малх чубузаш латтар, биза бала боаллача силосни кIоага юхе кагирхой вIашагIкхийттача хана. Массарел тIехьа социайр Мадаев Салмана ший трактор. Шийца хувцалуш болх беш волча Каимов Iийсайга дIаелар цо из. Укх кIоага юхе вIашагI мел кхийтта кагирхой ха ловш бар масса центнер силос яьннай хIара гектара тIара. ЛаьрхIар. Царна сихоара кIоага чу масса машин силос йоассаьй а мел гектара тIара хьажкIаш хьекхай а. Юххера а гучадаьлар кагирхошта, юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 280 центнер силос яьнналга. Иштта гучадаьлар хьажкIаш чIоагIагIа хьийкъача участкай хIара гектара тIара 290 центнер силос йоале, фермерча хIара Iатта 30 тонн силос кхоачаргйолга а. Белгалде деза из доацаш отделене кхыдола доакъар кхоачам болаш Iалашдаьлга. Йолаеннай кхозалагIа укос. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья кхы а 150 тонн йол Iалашъе. Нагахьа санна кхоачам болаш доакъар Iалашдаь хуле хьайбай продукци а лакхлургья. Иштта хьайбашта Iана кийчо еш ба звено членаш.

Массанеца дага а баьнна шоай торонашка а хьежа кердача пятилетка хьалхара шу долалуш социалистически декхар тIайийцадар цар: ХIара кхоабача Iаттагара шера планах 1750 килограмм яккха езача ерригсоюзни юртбоахама болхлой ди тIакхоачаш, хIара Iаттагара 2200 килограмм шура яккхай доаркаша Идалова Нусета, Дадалова Тамарас, кхыбараша.

И. КАМАЕВ.

Гурахьа дийна ялаташ доацца хана чуийца баьлар «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене Мальсагов Османа кулгалдеча звено членаш. Шоашта тIачIоагIъяьча 370 гектарах хIаране тIара планах 18 центнер яккха езача 24,5 центнер кIа даьккхар цар. ХIанз шекара свекла чуэцаш я звено. ДIайийна хиннача 50 гектарах хIаране тIара планах 180 центнер яккха езача 380—400 центнер шекара свекла йоаккх укхаза.

КА ЯЙЛА ШУН!

Урус-Мартана района Мичурина цIерахча совхоза цхьоалагIча отделене сомий-полеводчески бригада звеньевой йолча Умалатова Задех лаьца хувца дукха да. Агротехника дика Iомаяр. ший болх дукха безар, кIахьегам дика вIаштIехьбаккхар бахьан долаш вIаштIехьдоалар Умалатова Задий массаза а кхыболча звеньевойл совгIа шекара свекла хьувкъае. Иштта лакха къахьегама толамаш даьхир цо дIадахача шера. Звенос 25 гектарах хIаране тIара 471 центнер шекара свекла яьккхар, хIаьта планах йоагIар 220 центнер мара яцар. Умалатовас кулгалдеча звенона массехк грамота еннай хьокхаме къахьегар бахьан долаш.

1965 шера дика шекара свекла хьувкъаярах Ленина орден елар Умалатова Залийна. Хьийгача къих иштта деза совгIат даларах легаш гIоадаьнна хилар тха звено членаш, хIаьта 1965 шера балха толамаш кхы а совдаха лаьрхIар оаха, яхаш дувц Умалатовас.

Ерригача шоай таронашка а хьежа, дIаихача шерашка шоаш дувлийта гIалаташ дIа а даьха, хьалхарча шоай опыта бизза пайда эцаш хIара гектара тIара 500 центнер шекара свекла чуэца нос социалистически декхараш тIайийцар звенос, хIаьта планах йоагIар 220 центнер мара яцар. Шоаш тIайийца декхар кхоачашдара къахьега болабелар звеноцара болхлой дIалахача шера гурахьа денз. Лаьтташ шаьрдарца, ахарца дIадолалир цар гуйран балхаш. Цу тIехьа гектар тIа цхьаьца центнер суперфосфат тесса макха баьккхар. БIаьсти йоаллаше а — дIаболабелар звено болхлой шекара свекла дIае. Шекара свекла гидIадувше а аммиачни селитра техар лаьтта. Иштта, дика кийчлаьча лаьтта фу дIадийна лаьннадале а дукха дар цар кхы а ле дезаш балхаш. ДогIаш ца делхар бахьан долаш хий дилла дийвар. хьатIаьнначул тIехьагIа нийлххийр оасар дир шекара свекланаоасар-м массехказа де дийзар, хIаьта цул тIехьа гувнаш а дир. Сабелгало йоалаш балха арабаьлча боад къовлабаллалца чу ца болхаш ерригача бIаьсти а ахки а болх бир звено болхлоша. Иштта хьинаре, халонех ца къахкаш, кхоачам хиллал хий дуллаш цхьаннахьа а оасар тIа ца доалийташ хьийга къа зехьа довизар, яхаш дувц Умалатовас.

ХьатIаккхаьчар шекара свекла чуэца еза ха, шоаш хьийгача къих хьахиннар фу хьожа ха яр из.

19 сентябре дIаболабелар звено болхлой шекара свекла чуэца. ХIара гектара тIара 600 центнер шекара свекла йоалл. хIаьта цхьайолча, шекара свекла дикагIа хьийкъача гектараш тIара 650—680 центнер йоалл. Юкъера лаьрхIача шекара свекла дIайийнача ерригача участка хIара гектара тIара 550 центнер яргья. Оахош тIайийца социалистически декхараш тIехкхоачашдергда оаха — йоах Умалатовас. ЧIоагIа тешам бенна дувц цо ший звено болхлоех. Уж массара а низ ца кхобеш, хьинаре къахьегаш ба. Массане болх дика бойя а белгалбе беза звено свекла лелаераш К. Абдурзакова, А. Эльбиева, Ж. Катаева. ЧIоагIа барттайна я тха звено.

Укх шера эггара хьалха дезду оаха юрта боахама болхлочун Ди.

Звено болхлой ткъоалагIа октябрь тIакхоачаш ерригача участка тIара шекара свекла чуийца яккха дага ба.

М. АЛЬДИЕВ,
тха собкорр.

ШУРА ДУКХАГIА ЙОАККХАРГЬЯ

Ерригсоюзни юртбоахама болхлой Денна сийленца накъаяхара шерра социалистически ях йоаржаль хьинаре къахьегача тха шурий-товарни ферма коллективо къахьегама йоккхий коталонаш яьхай. Паччахьалкхенна 5600 центнер шура дIадалара шера план пхийтталагIча августе кхоачашъяь а ца Iеш хIанзле планах йоагIачул совгIа 2 эзар центнер шура дIаеннай ферма хьайбаш леладераша. Ферме 490 бетташ етт ба, хIаьта парех хIаранегара планах 1800 килограмм яккха езача, хIанзле 1564 килограмм шура яьккхай. Ер шу дIадолалуш тха ферма коллективо социалистически декхар тIайийцалар ткъоалагIа декабрь тIакхоачаш хIара беттача Iатагара 2000 килограмм шура яккха аьнна, хIаьта цIаькха шоай торонашка а хьежа хIанз керда декхар тIайийцад коллективо, хьалха денна дош ворхIлагIа ноябрь тIакхоачаш кхоачашде.

Шерра йоаржаьча социалистически яхье даьхача толамаша хьагойт из декхар кхоачашде тха вIаштIехьдаргдолга.

Балха говзал дика караерзаяь хьинаре къахьегаш ба тха фермера доаркаш: Социалистически Къахьегама Турпал Барахоева Лемка, «Знак почета» яха орден лелаю Мальсагова Лемка, Пугоева ШарIат, Торшхоева Захьрат кхыбараш. Барахоева Лемкас паччахьалкхенна шура даIялара шера план кхоачашъяь ца Iеш ше тIайийца социалистически декхараш тIехкхоачашдаьд. Ше гIулакх деча 24 Iаттах цо хIаранегара 2560 килограмм шура яьккхай. Ше гIулакх деча доахах хIаранегара 2000 килограммал совгIа шура яьккхай Челиева Лидас, Пугоева ШариIата, Торшхоева Захьрата. Декхараш кхоачашдара гарга ба Сагова Дунай, Мархиева Зейнап, Пугоева Зарема, Дзейтова Довхан, кхыбараш.

Дог гIоздоах кердача доаркаша къаьнарча болхлоша санна сиха говзал а Iоамайийя къахьега вIаштIехьдаларо. Йоккха балха опыт йолча доаркашца Iоамалу тха ферма керда доаркаш. Дукха ха йоаццаш тха ферме балха баьхка Пугоева Заремеи Аушева Iайшети йоккха опыт йолча Мархиева Зейнапа новкъосталца сихха караерзайир доаркай говзал. ХIанз ферма дикагIа болча доаркай мугIаре латт уж. Барт тайна цхьанне шоллагIчунна гIо деш къахьегаш ба тха ферма доаркаш. Коллектива къахьегам нийса вIаштехьбаккхара лоархIаме дакъа лоацаш ба коммунисташ бола доаркаш Барахоева Лемка, Челиева Лида. Массаза а эшачарна гIо де кийча ба уж.

ХIанз Iанна кийчлуш я тха ферма. Белгалде деза, хьайбашта доакъар Iалашдара гIулакх воча хьалатIа долга. Духхьал Аьлтий-Юртарча отделене 10 эзар тонн силос йолла езар, хIаьта хIанз а 5 эзар тонн мара силос еллаяц. Нагахьа санна хьайбашта бе-бе доакъар ца хуле Iайи бIаьстии хьайбай продукци геттара лохлургья.

ХIанз тха ферма коллектив низ а хьинар а ца кходеш план кхоачашъяра а тIехкхоачашъяра а болх беш я. Укх кхаь шера оахош лелаю КПСС райкомеи райисполкомеи карара-кара тела байрахк кхы дIахо йодача хана а дIа ца хецара къахьегаш да тхо.

Х. НОСТОЕВ,
«Назрановский» совхоза Аьлтий Юртарча отделене шурий-товарни ферма заведующи.

ШОРТТА ХУРГДА ДАРЕГIА ДУЛХ

«Гудермесский» совхоза центральни усадьбана йисттера денз дIаудл шаьра аре. Готта оасилг санна цу тIа гIолла дIаудл тоIадаь наькъа такилг. Шолжа дIаккхачалца дола, цул тIехьагIа тIаьл дехьа ма даьллинге а, цIаьхха аьттехьа гола а техе хьаккий фермагахьа дола из.

Новкъа гIолла волар со из наькъа такилг диллариий, хIара денна сабелгало ялларца хьал а гIетташ, городе электрически сердал эттачул тIехьагIа мара цIенгахьа ца берзаш барий сай дагахьа сий а деш.

Итт шу совгIа ха я цу наькъа тIа гIолла свинарка Бойко Анна балха уха. Ферме дIайодаши цигара юха цIайоагIаши ший балха раьза йоацаш дукххаза а уйлаш яь хила мег цо. Юххьнца совхоза бола бала бар из ферма. Доакъараш тоъацар. помещенеш во яр. Iаьсий из хало да низ бацар. цамогаш хулар, цулухьа дукха довра. Из долча хIама воча оагIорахьара Iаткъар совхоза экономикана.

Кхо шу хьалхагIа ферме бригадира балха вера Барыш Кузьма. Хьалхарча дийнахьа лаьрххIа къамаьл дир цо ферма болхлошца.

Дукха ха яалехьа болхлоша кхетадир Барыш хьинар долаши хьурмат деши, ший дош харц ца деш вола кулгалхо хилар. Цу шерре а хьалъе йолайир керла помещенеш, тоевши йIоахъеши яр къаьнаръяраш. Тоадедар ферме доакъараш Iалашдара гIулакх а. Дукха а кIезигагIа дов даьлар хьайбаш. лакхдала доладелар свинаркай алапеш, хIаьта пунга хьежжа балхацара безам а совбаьлар.

Вешта. Бойко Анна-м хьалхагIа а во толамагIа барашта юкъе, опыт кхычаргара хьаIомае оааш яцар. хIаьта балхаца сов шаьрленнача пунулгашта кIаьдалар яхар фуд а хацар дукхагIча хана. Аннайца балха къовсалуш цхьа Цапок Марфа мара яцар. Бер чу вIаши уллув яр цар свинаркаш. Шоайла дика наьцаш хилара новкъарле еш яцар царна юкъера ях. ДукхагIча хана цхьана лелаш гора уж шиъ. Уж хулар е шоайла опыт дIа-хьа эцаш, хьехам луш, е балха тIа новкъостал деш. Къона свинаркаш каст-каста баьхке чулелхар уж болча, хIаьта аккхар гIал а бахе шоай опыт царна дIа а йовзийтар.

Соахка къаьстта а доккхий толамаш даьхар фермо. Аьча кхоачам ба, хьакхарч лелаярах баьнна цIана пайда 60 эзар сом совгIа хиина хилар. Цу хана хьалхара моттиг Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи еннача Цапока дIа а яьккха, шоллагIча моттиге нийсъелар Бойко. Ший наьша деннача совгIато цунцара хийра яккханаар Анна. дег тIара дика хётар цунна ший новкъоста из денна. ХIаьта цунна ловца боаккхаш бегашта оалар цо:

— Хьожаш хилалахь Марфа, со тIехьаккхувргья хьона, турпал.

ХьалхагIа а санна, Бойкос укх шера а къаьстта уйла тIайохийтар нана хьакхарчашта деча гIулакха. Цо дика кхетадора, нагахьа санна нана хьакхарч тоаенна хилча, хурскаш дика хургйолга а уж онда яха аттагIа хургдолга а. Цу гIулакха эггара чIоагIа эшараш докъараш, уж нийса хар да. Доакъараша сов дукха дар ала-м йиш яц, цхьабакъда, цар кхом бечoа. хьайбаш кхабара распорядок йизза кхоачашъечоа уж гоъал хулар.

Ше гIулакх деш лелаю хIара нана хьакха дика йовз Бойкона. Йоакхонца ду цо царна гIулакх. ХIаьта яхлапача нана хьакхарчашта цо шалга хьеж. Хурскаш-м свинаркае дикача нанас бер санна лелаю. Цкъаза гIоарал дайна кIалйисараш нана хьакхийна ше кIал а йохийташ юийт цо шура. ХIаьта нагахьа санна молагIа цамогаш хинна хурск нийсъелча, зоотехникаца, ветеринарни лораца дагаювл, цхьан дешаца аьлча, скори помощь ех Аннас. Уж деррига гIулакха шлоаламбоацаш да аьнна хете а, хIара свинарка къахьегама аьттув боаккхаш да. Цунна тешал ду Бойкос хIанзле а даьхача толамаша. Планах 420 хурск кхее езаш я из укх шера. Цхьабакъда, цо хIанзле а 300 совгIа кхеяьй уж. Нанна тIехьара къоастаеча хана хIара хурска дозал 14 килограмм да, планах хила дезар 12 килограмм долча метте. Из боккха толам ба хьакхарч чIоаггIа йийбача, царна дулх дукха тIадеттадерча — боацача маьхах ма хулий фермана дулх.

ХIанз Москве я Бойко Анна. Халкъа боахама карагIдьннарий выставке яхийтай из совхозо.

Цу наькъа такилгаI воагIар со юха цIа а. Хьал во дацар. Ферме хинна къамаьлаш, къахьегамхой йовхьаш латтар духьал- Уж берригаш белабенна, шоай гIулакх царна дукха дезаш хилар хьахьокхаш бар, цар дика кхетаду мехка продукташ дукхха эшаш хилар а цунна хьалхара тахан шоаш бехктокхаме хилар а. Гуш да фермерча башха дикача наха — Бойко Аннас, Шевырева Аннас, дукхахча кхычар шоай хьинар ца кходеш къахьийта хилар.

Ерригсоюзни юрта боахама болхлочун Ден сийна шерра социалистически ях а йоаржаь кхы а дукхагIа лакхду цар къахьегама толамаш.

А. ЧЕБУШЕВ.

РАЗВЕДЧИКАШ-КОМСОМОЛЬЦАШ

«Комсомольская жизнь» яхача журнала 17-ча номер тlа кепатеха араьлинай СССР Министрий Советерча пачхьалкхен Комитета ВЛКСМ комитета секретара комсомольцех - разведчикех язъяь статья. Из статья кlезиг-дукха лоац а яь дешараш а хьалхашка ях АПН.

ТlОМ болабеннача хьалхарча деннонке а денз латташ долча халкъа мугlарашка дlаэттар комсомольаш - чекисташ. Хlара денна бlаьш заявленеш йоагlар НКВД ВЛКСМ комитете къонача болхлошкара моастагlчунца лоаттабеза къовсама хьалхарча юхьига тlа дахийта шоаш яхаш дехар деш. Духхьал царех, органий комсомольцехи катирхоехи, латташ яр парте еннача указанех тlема хьалхарча дешошка вlашагlйийхкача кадрови чекисташ Советски Союза Турпалаш Д. Н. Медведев, Н. А. Прокопюк, С. А. Ваупшасов, В. А. Карасев, Ф. Ф. Озмитель, Е. И. Мирковский, К. П. Орловский, М. С. Прудников керте лаьттача «Котбуьлараш», «Чарахьаш», «Грозный», «Моттигербараш», «Олимп», «Наькъахой», «Лаьчаш» яхача оперативни чекистски группайи соединенейи ядро.

1941 шера 3 сентябре соцам тlаийцар ВЛКСМ ЦК-с «СССР НКВД Къаьсттача группа бlуннашка гlулакх де комсомольцаш тlаьхьехара хьакъехьа», цул тlехьагlа СССР НКВД шоай тайпарча гlулакхашта лаьрхlа йолча Къаьсттачи мотострелкови группе (ОМСБОН) кхаьчар мехка 14 областера 800 совгlа комсомолец.

Хала дар тlема наькъаш, хlаьта тlем тlарча деналга шо-шоай наькъашца кхаьчар укх оагlон тlа оаха шоана бувцаргбараш. Цхьабакъда, уж берригаш а тlема гlейттабар, цар кулг чlоагlа хулийташ, бlаргага lоаршув нийса лоацийташ хиннар котало яккха ловш хилар, моастагlчунпара гоамал, Ленина партена, шоай Даьхенна, шоай халкъа боарам боацаш чlоагlа уж мутlахьа хилар дар.

Турпалеи деналеи хьокхамаш гайтар Евгений Иванович Мирковске командах хиннача «Наькъахой» яхача отрядацарча комсомольцаша-чекисташа. 16 саг вар отрядаца: ши коммунисти вожаш комсомольцаш. Аттагlчарех яцар задани. Лоа уллача хьунашка гlолла тхъаь итт градус йолча шелалах лыжашца бlаьш километраш моастагlчун тыле баха безаш бар комсомольцаш. Кхачаш гlулакх ивзкъало дар, цхьабакъда, моастагlчун тыле болхараш дикагlа кхаба гlертар. Обед долча хача нормал совгlа маькх тела яьлар кагийча даха. Кагийча наха хабараш дувцар: «Къона ма дий тхо, унахцlена ма дий. Ленинграде моцалла бераш довш латт...».

Тlаккха цигга лаьрхlар: шоай порцех нийсса ах гобаь латтача ленинградцашта кхаьийта.

Моастагlчун тыле кхаь шера шийн болх беш хилар Е. И. Мирковске командованех йола диверсионно - разведовательни отряд. Ф. Э. Дзержинске цlи тиллар отрядах. Хlанз 700 саг вар отрядаца. Моастагlчун тыле биса патриоташ боевой группех дlаххийтар.

Ераш я моастагlчун тыле йиъ эзари ах эзари километр никъ баьча «Наькъахой» отряда тlема гlулакхий массехк эпизод.

1943 шера бlаьстан юхье Украине Овруча юххе яр отряд.

Апрель бутт бовш йоккха карательни операци чакхъяьккхар гитлеровцаша. Хьакхайкадаьдар Цхьоалагlа май тlакхоачаш е кхы а хьалхагlа «шевола партизан вийна дlавоаккхаргва аьнна. Житомирски гебитс-комиссара «областе бахача наха дола цхьоалагlча мая совгlат «аьнна цlи тиллаар цу операцех. Цхьоалагlа май хьатlакхача массехк ди дисача хана гебитс-комиссара хьакхайкадир: Житомирски областе цхьаккха партизан висавац, партизанашца дика уйла йолаш бараш царна тlехьа гlоргба, хlанз денз дlа Житомире сатем оттаргба, аьнна.

...Цхьоалагlа май тlакхоачача дийнахьа лерга нlана боаттlабе санна хиннача эккхамо оагайир Житомир. Электростанци эккхийтаяр. Сов эгlазвахарах саца моттиг ца карайоагlаш хиннача гебитс-комиссара приказ делар электростанци эккхийтараш дийна е байна шийна тlабоалаболба аьнна. Хlаьта 45 минут яьннача гlолла цlаьккха а хул эккхам, хlанз хулаш геттара юхе! Телеграфа здани... Цlи яьлча санна сиха совещани гулйир гебитс-комиссара. Хlаьта кхы а 45 минут яьннача гlолла, совещани йолча хана, хьелуш ювла мина иккхар гебитс-комиссара письменни истола чу, цул тlехьагlа истола да ший да ваххача гlолла чу а вахар!

...Цхьоалагlча мае юрта больница цlеношка уллача районни комендатуре дlачуваьлар немций виъ эпсар. Коменданта капитана фон Динштейна кабинета нийl хьайийлар. Истола юхе вагlар капитан хьалхашка уллаш пистолет а йолаш. Дlачубаьннарех цхьанне, пистолета кулг тlа а дилла, саббарагlа аьлар: «Хенде хох!». Капитана шорттига урагlдахийтар кулгаш. Цхьаккха а хlама кхетадеш вацар из. Кисара каьхат хьалдаьккхар эпсарех цхьанне. Эрсий меттала дешар эпсара, цхьабакъда, фон Динштейна геттара дика кхетабора эрсий мотт. Из яр халкъа цlерах убийцаи садистаи яь приговор.

Массехк ди даьннача гlолла Житомире малаш ба ца ховча наха нефтебазеи аэродроми эккхийт. Шоай хур-могар деш хьува фашисташ, цхьабакъда, партизаний лара тlакхе магац. Житомире корзагlбаьле хьовз «завоевателаш». Хlаьта капитан Мирковский шек а вац: лехийта шоай хьашт мелд!

Житомирерча операцепа кулгалдеш хиннав Николай Чайка, омсбоновец, комсомолец. Цунца цхьана операцена юкъе дакъа лоацаш хиннаб комсомольски болхло Григорий Мищенко керте латта житомирски комсомольцаш-подпольщикаш. Фон Динштейнацара нийсхал яьккхар комсомольцаша-омсбоновцаша: Кромской Николая, Анисимов Куприяна, Полещук Семена, Карапузов Михаила. «Зуламхой» лувца гlийртар фашисташ. Цунна жоп луш Чайкий группо Житомире ахка яхийтар бронепоезд. Цу тlа а комендантски час долча хана гебитс-комиссара... машинаца мика дlахьолга а вlаштlехьдаьккхад-кх хьона цар.

Дlахо а телаш дар «Цхьоалагlча мал сийна» совгlаташ.

...Машиннаькъа тlа гlолла фронте ухар немций эшелонаш. Салон-вагонашка бlаьстан юхье ергйолча похода моаршалла молаш багlар эпсараш, платформаш тlа латтар еза-йоккха танкаш, лаьссачеи садоалла хlама чудоацачеи юртий гаргий lадика ювцаш дар хlаман бала боацаш дола часовой бlаргаш.

Эшелонаш малхбоаленгахьа йолхар, фронте йолхар эшелонаш танкашца, минашца, нахаца. Фуннагlа даь а эккхийтанза баргбоацаш ба машиникъ!

Мухалех чуйийрзача хана йоккха фугас кlалъеллар тlемахошачекисташа. Тlаккха комсомольца Шадрин Петра хьаллотайир цlи йоаккхаш йола хlара секунда цхьа сантиметр йоагаш йолча тlирга метр.

Тlагlолла дlаухар массаза а лелаш йола, догlах сэъенна морхаш, тlехьашкахьа удар ихо техча санна нийса машиннаькъа чонаш, сатоссаш эттача баьдечеи боамби санна кхаьтачеи дехко къайлаьхаяр машиннаькъа йистош.

Машиннаькъа улуврча наькъа тальках йоагlар патруль, ялх гитлеровец, хlаьта ланаш теха йолча цар езача иккашта кlал цlувлаш lоухар жагlа. Царех цхьаннена Шадрин бlаргавайра, тlаккха берригаш а, чlоагlа шоайла дlа юха йист а хинна, дlабайдар, болххашехьа а йоасташ хумпlараши, деттаи цlогlарчи, шпалех дlадетталуш когаши долаш.

Молхаи асфальтеи хьадж, из йицлургйоаца катастрофа хьадж ухаш йоагар тlирг. Секунде цхьа сантиметр... сов шортига йоаг. Еэткъа сантиметр кхы а йисай. Докъаденнача бордех мотт а хьекха зарядагахьа теккха юхавахар Шадрин, тlаккха хьалххагlе а даьча хьисапах хоадайир кхоалагlа дакъа яьга яьнна тlирг, кхы а ши дакъа лоац а яь юха а лотайир.

Удаш, са кхоача а денна, бувхьаш болхар немций пистолетий хьаргlий ткъам санна lаьржа йовхьаш гуча а лелхийташ, автомат теха Шадрин лаца гlерташ.

...Секунде цхьа сантиметр. Сов шортига йоаг... Комсомольца-чекиста Шадрина цlаькха а хоадаю тlирг Саббарегlа, зулув, цкъа тоlаяь, молха lо на а дохийташ, цу сахьате хьаллотаяр духьа. Тlирг юха а яга йоаелар. Итт сантиметр. Итт секунд.

Къар ца луш, гlозваьнна, бирса из боса оагlоца лачкъ. Теlа низ бола тата доал. Эккхам. Уйла дег чу йоссу: «Задани кхоачашъяьй. Бокъонца. Ялхе а. Се-м дийна ва мотт сона».

Хьунагlара командир урагlеттар, хьажаюкъе гlолла кулг хьекхар. Цхьанне оал: «Дlаваьлар Петя...».

Сийрдабаьнна бар боккха кlоаг. Шоай бараш болча юхавоагlар Шадрин. Наькъа йисте немций боацаш бар.

Тlагlолла дlаухар гурматаш хинна еза морхаш, lаьржденнадар эккхамо айрчадаьха машиннаькъа чонаш, баьдечеи боамби санна кхаьтачеи дехко къайлаьхаяр машиннаькъа йистош.

Цул тlехьагlа хилар дерригa а, хlаьта из а укх тайпара дlаяздаь дар:

«Шадрин Петр Михайлович. Ваь шу 1929-гlа. ВЛКСМ член. Хьунагlара ши доарахо арава аьнна приказ кхаьчад. Деттача пхорчашта юккъе гlолла пхийтта километр бера. Задани кхоачашйир.

Патруль lеха а яь, эшелон эккхийтача группа воккхагlа хиннав.

Машиникъ эккхийтаб. Шозза юха а вена немций патруль (ялх саг) эккхийтаь. Задани кхоачашйир».

Сийрда оагlув а яь фашизмаца лоаттабаьча къовсама эпопеяна юкъедихьал Советски Союза Турпала госбезопасноста капитана Молодцов Владимир Александровичаи тlем тlарча цун доттагаштеи карагlдаьнна деналера гlулакх.

Одессера Советски Эскар дlадахале хьалххагlа цига вайтавар диверсионнии разведывательнии болх бе аьнна.

Халача подполья хьалашка, одесски катакомбашка румынски сигуренце юкъеверзаваь хиннача Молодцова кхетамца вlашагlйолл разведка, диверсионни группаш вlашагlтох, цар тlема операцешта кулгалду.

Немецко-румынски бlунаша Одесса дlалаьцачул тlехьагlа денз фашистски оккупанташта духьала чlоагlа тlема гlулакхаш долалу Молодцова партизански отрядо. Шийн майрача операцешца доккхий, цкъаза моастагlчун 10 эзар салтечунгеи эпсаргеи дlакхоачаш дола, низаш ворхl бетта шийна тlаэза лоаттадайтар отрядо.

1941 шера ноябрь бетта массехк тlема операци чакхъяьккхар Молодцова партизански отрядо, моастагlчун салтехи тlема техникахи етта йола йиъ поезд ахка йохийталга вlаштlехьдаьккхар.

1941 шера 17 ноябре Застава яхача станце ахка яхийтар дlалаьцача Одессщине «керда порядок» чакхъяккха болха 300 гаргга фашистски чиновникаш тlа а болаш йоагlаш хинна къаьсттача гlулакхашта лаьрхlа йола поезд. Царех 250 совгlачарех сийле йоапаш дуне дисар халкъа чlир лехарий кулгах.

Тlема операцеш ешшехьа а, моастагlчун блокадах чакх а ювлаш, чlоагlа разведывательни болх бора Молодцова отрядо, даим Москве lочутелар моастагlчун тlема объекташ мичахьа я а бlунаш мича латт а хоиташ йола информаци, фашисташта духьала агитаци йора бахача наха юкъе.

Лаьца каравига Молодцов хьалхарча дийнахье а денз гlабаш а теха lохоавир. Сигуранца пенашта юкъе адама тlаьхача йиш йоаца хала lазап оваш ше волаш, низаш шийна тlалоаттадеча хана ца доагlа цхьа дош далийтанзар цо ший багах.

1942 шера 29 мае набахтен коа тlема-полевой судо приговор lодийшар Молодцовна. Румынски королагара гешт дар деха аьнна шийга даьча хаттара Молодцова жоп делар: тхо тхоай лаьттан тlа да, гештделга моастагlашкара дехаш а дац».

1942 шера июль бетта Молодцовна топаш техар.

Иштта 31 шу даьнна волча хана велар вай Даьхен виза вола воl, Ленински комсомолои Коммунистически партеи хьалкхеваь Молодцов Владимир. Заданеш моастагlчун тыле тlехдика кхоачашъярах, цу хана майрали турпалали хьахьокхарах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1944 шера 5 ноябрерча Указаца Советски Союза Турпала цlи елар Молодцов Владимира.

Молодцова отряде къаьстта доккха денал а майрал а хиларца белгалваьлар комсомолец Гордиенко Яша.

Молодцовца бувзам лоаттабе, массаза а Гордиенко Яша ухар. Цу тайпара цкъа вlашагlихийттача хана Молодцовга записка дlаделар цо, партизаний база лоархlалуш хиннача катакомбашта юххе немцашца бlаргабайна шоай даьхе ехка Садовойи Фрибтен вувцаш дола. Яшас яздора: «Уж шоай даьхе ехкараш ба. Фашисташка бехкаб цар шоаш. Уж боабаь дlабаха беза. Из сога дулургда».

Шоллагlча дийнахьа Молодцова еннача заданех даьхе ехкараш боабир Яшас. Тийша болх баьллача Фрибтай дакъа нувхий кlоага чура корадир жандармашта, хlаьта ший даьхе ехкача Садовой дакъа — пхо чакбаьнна корта а болаш сигуранца отделене наlаргара дукха гаьна доацаш.

Цхьанне а ца хиннача тайпара доккхача деналцеи майралцеи белгалйоалаш хиннай Гордиенко кагирхой группа ерригa операцеш. Къаьстта а дукха майра диверсеш яьй къонача патриоташа машиннаькъашка. Цкъа, паровозии бригада йийна дlа а яьккха, тlема кхоачам тlабола бlарвча состав юстара чуйигар цар, хlаьта наькъа тlара маьллинге а иккха урагl а яхар.

Молодцов а лацалехьа Федоровича тийшаболх баьлга хайна Яша катакомбашка а ваха, новкъосташка хоам бе гlертавар, цхьабакъда, лаьца дlавигар.

Тийшаболх баьраша деттача меттаех оккупанташта дика довзар Гордиенко гlулакхаш. Къоначa партизаний тхьамала хиларах тарра, къаьстта чlоагlа дора цунна низаш. Цхьабакъда, Яша къонахчал дохадеш вацар. Лоткъамаш эцача хана моастагlашта юхьмараш тlа тугаш деттар цо, новкъостий хьоабаь дош алацар.

Турпалагара дош даккхар духьа моастагlаша ца деш хlама дисанзар. Уж дlабувие ахча а паргlато а лора цунна. Къона партизан шоашта мутlахьа вар духьа, сигуранца кхыметтел нана тlайита а мукъа белар цунна. Цига а турпал санна чакхваьлар Яша. Нана тlайитача хана ца хоиташ вlаштlехьлаьлар цун тийшаболх баьрий цlераш ювца. Цун цхьан письмо тlа йоахар: «Йиц ма ялийталаш ер фамилеш (дlаязъе). Хlаьта советаш хьатlаьхкача хана дlахайталаш уж, хайта деззача. Са дог лоздеш цхьа хlама мара дац — ер санна йола минут тlаэттача хана кагийча наха новкъостал де сай йиш ца хилар. Валарах кхерац со. Со лергва, Даьхен патриоташ бов боагlача тайпара».

Къоначa турпала болата денал кхы кагде ца а могаш, иштта бисар моастагlий. Ве суд йир Яшийна. Валале хьалхагlа гаргарча нахага ше дахьийтача письмо тlа цо яздора: «Са ха чакхйоалаш латт, гештадарга хьежаш вац со. Укх туркашта геттара дика хов со фу саг ва. Кхозза дlавига, диь сахьатаи ах сахьатаи йийттай сона. Цу юкъа кхозза саккетам чура ваьнна хиннав со...».

Тlаккха дlахо а: «Са документаш хьадахалаш. Отара кlал лаьттах дlадехка доахк уж. Цига улл са комсомольски билет, доттагlийи мехкарийи сурташ... Цига да вlаши юкъера доттагlали гlулакхи цlаккха а дохадерг ма дац аьнна оаха диаь дувнаш. Маьржа яl-кх, ма кагий нах бар-кх уж а!.. Валарах кхераш вац со... Аз дехаш цхьа хlама да — тхо диц ца дари провокаторашцара тха нийсхал яккхари. Котало вайга хургья!»

Цул тlехьагlа, дийхка кулгаш а долаш Яша топаш тоха вугача хана, лаккха айбаь корта а болаш волар из, илли а доахаш: «Хийцце баккха, новкъостий, ког, къовсаме чlоагlдергa вай денал...».

Посмертно Дай-мехка тlема орден еннай Гордиенко Яшийна.

(АПН).

Кастта Москве йоаихача Грузински улицагlа Шота Руставелена памятник оттадергда. Памятника проекта автораш ба архитектор И. Ловейкои скульптор М. Бердзенишвили.

СУРТА ТlА: Шота Руставеле скульптура.

З. Евзерихина сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАЙДАНЕ ГlУЛАКХ

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна кийчо еш ба пионераши дешархойи. Дика деш, тиша аьшк гулду, В. И. Ленин хинна моттигаш белгалъеш карташ увттаду, тайп-тайпара сурташ, цун кулгаца язъяь статьяш, кхыйола материалаш гулъю. Масала, Грознерча № 13 йолча юкъерча школа дешархоша хlанзале вурийтта тонн тиша аьшк гулдаьд. Из планах доагlачул дуккха дукхагlа да. Кхы а итт тонн тиша аьшк гулде лерхl дешархоша.

Дешархой кхетам лакхбара чlоагlа лоархlам болаш я школа лакхерча классашкарча дешархоша вlашагlъелла «Ленински урокаш» яха кружок. Ткъо совгlа комсомолец ва цу кружоке чувоагlаш. Коммунистически кхетамца къона тlехье кхеяра В. И. Ленина хетадаь дола балхаш lомадеш ба цу кружоке дакъа лоацараш. Школа завуча Ю. Г. Натарова кулгала деш кружковцаша кийчдаь «Дерригa дуне Ленин вешаш да» яха стенд массане а безам тlаозаш я.

Иштта В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денга дика кийчлуш ба Грознерча № 22 йолча школа дешархой а. Сийлахь-воккха баьчча хиннача мехкашкарча музейшца бувзам оттабаьб цар. Дукхьала цу гlулакха лаьрхlа штаб вlашагlъеллай. Дукха ха йоапцаш штаба членаша Д. Дашина Л. Маскуровас, С. Петрова Чехословаке яздаьча каьхата жоп дайтад царна. Из я Прагера В. И. Ленина цlерахча музеера Ильича цига яьккхача хана хетаь очерк. 1921-ча шера ший кулгалца Ленина язъяьча анкета копи яйтай царна Москвера, Ленинградера тайп-тайпарча суртий копеш дайтал. Хlаьта Варшаверча В. И. Ленина язъяьча анкета копи яйтай «Хьамсара бераш, чlоагlа раьза да тхо шоай школе В. И. Ленина музей оаш хьаеллаш. Гlал а даха тхоашкара шоана эшаш дола гlулакх а новкъостал а дергда оаха...» Ленина Польше хиларахи цун деятельностахи дола дувцараш, тайп-тайпара сурташ, Ленина ший дезалца прописка яь йола бланк, цун доклад, иштта кхыйола маьхера материалаш яйтай царна Варшаверча доттагlаша.

М. АУШЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Д. РУБЕНА ТОПАШ ТОХА СУД ЯЬ ДОШ ЮХА ДУВЦА ОТТАДАЬД

НЬЮ-ЙОРК, 6 октябрь. **ТАСС-а корреспондента Л. Шокина** хоам бу:

Освальд верах г. Далласе топаш тоха аьнна Д. Рубена суд яь хинна дош юха дувца лаьрхlар селхан Техас яхача штатерча апелляционни судо. Керда судебни процесс кхыча моттиге дlаяхьа еза аьнна хет апелляционни суда членашка.

Рубе дош юхадувца оттадеш хилар хьакхайкадеча хана апелляционни судо бахьана оттадаьраш судо из дош леладеча хана дувлийта «гlалаташ» дар. Хlанз деш дола къамаьл Освальд вийна дукха ха ялалехьа Рубеца къамаьлаш даьча полицейскеша «тешал этта даьча лоткъамий» хьакъехьа да (Рубе аьннад царга, хувцаенна цун юхь бlаргаяйначул тlехьагlа лаьрхlар аз Освальд ве). Судахой духьала ба полицейски участке Рубе багах даьча къамаьлах цул тlехьагlа суде баь лоткъам а лоархlаш пайда эцара.

Суд яь волчун адвоката Тонахилла хьакхайкадаьчох, дуккхача хана а тlагlорттабаь а «къовсам» чакхбалара маlан долаш я суда из решени. Цунна хетачох, кердача судо набахта валла 2—5 шу суд ергья Рубена.

«Къовсам» лоархl Тонахилла нагахьа санна Д. Руби мукъа ца воаккхе а, топаш тоха цунна яь суд фуннагlа-моллагlа даь а йохае гlерташ защитникаша хьегача къих. Юххьанца цар оттадаь бахьаи дар Освальд вувча хана Руби «сакхетам чу воацаш хиннав» яхаш. Цул тlехьагlа адвокаташа йоахар, ше даьча гlулакха хьисап деш хиннавац Руби топаш тоха суд шийна яьчул тlехьагlа а. Дуккхаза а бахьанаш увттадаьд цар далласки судо «дукха гlалаташ даьд» яхаш а.

Хlанз, Рубе дош юхадувца оттаде решени тlаэцача хана, Техасски судо бахьана оттаьраш, гучох, судебни процесс «хьадагалаьцан» «доапача бахьанехи» йолаь я яьхача Д. Рубе адвокатий геттара къовсамера «аргументаш» я.

АПН-а ТЕЛЕТАЙПНИ ЛЕНТА ТlАРА

БОМБЕЙ—ЛЕНИНГРАДА

Хlара шера чlоагlлуш а дегlадоагlаш а латт Советски Союзеи Индеи халкъашта юкъера доттагlлен бувзамаш. Из хьахьокх СССР цхьайолча городийи республикайи Инде городашцеи штаташцеи доттагlал тоссадаларо а. Иштта, Махараштра штата столицах Бомбейхи Ленинградахи городаш доттагlий хиннай.

Ленинграда а Бомбея а вlашитара долаш дукха да: шаккхе а город форда юхе я, шаккхе йоккхий промышленни культурнии центраш я. Ленинград — Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революци дlайолаенпар, Бомбей — индийски халкъо кортмукъале бахьанце лоаттабу къовсам дlаболабаьр.

1908 шера паргlатон тlехьарча къовсама ветеран Б. Г. Тилак лаьца а лаьца набахта чувалла ялх шу ха техар колониальни администраце, Бомбея болхлой улицашка ара а баьнна империалисташа деча низашта духьала эттар. Эрсий революце баьчча В. И. Ленина цу хана моаршал хоаттар бомбейски къахьегамхошка, хlаьта цар къовсам Инде британски империалисташа ду доал дlадоаккхаргдолгах тешаш а вар из.

Махараштра штатара культурни бувзамаш дегlадоаладара индийско-советски общества отделени мехка эггара хьинар долашагlа ярех я. Ленинградски городской Совета исполкома председатель В. Я. Исаев керте латта делегаци укх шера тханцига хьоашалгlа ена йолча хана, оаха хьоахадир Ленинграда лаьрхlа Махараштрах йола выставка е мегаргьяцархьоагl, аьнна. По из предложени раьза хинна тlайийнар.

Ленинграде дlаяхьийталехьа бомбейцашта гойта лаьрхlар выставка, хlаьта дукха ха йоапцаш торжественно хьа а йийлай из. Цlи хезача индийски художникаша лайтар шоай картинаш, издателаша дахкийтар гlорбаьннача махаратски писателий книжкаш. Кхы а дукха экспонаташ я выставке. Бlарча раздел хетаьй Махараштра къаман турпала Шиваджена. XVIII бlаьшере гlеттача халкъа восстанена керте лаьттача.

Кастта из выставка Ленинграде кхоачаргья.

Рангнатх НУЛКАРНИ,
индийски журналист.
(АПН).

Бомбей, октябрь.

«ЦlОКЪА ЦlОКА ЮВХА ВИТЯЗЬ» ПАРИЖЕ ВОДА

Массехк ди хьалхагlа Тбилисерча хьехархочун Цlен адресах парижски штемпель тlа латта письмо кхаьчар. Из денадар дукха ха йоацаш вlашагlъеллача книжкаш дезарий Дунен халкъашта юкъерча общества членашкара французашкара.

Письмо автораша яйтаяр Франце арадаьнача книжкай йоккха список, хlаьта гуржий педагогашка дехар а дора шоашта сакъердамегlа дола книжкаш харжа, яхаш. Ужаш Гуржегlа хьадоахкийтаргда цар. Шоай аргlах французски книжкаш дезараша шоай коллегашкара дех гуржий меттала арахийца книжкаш шоашка дахкийтар.

— Эшаш дола книжкаш харжа доладеннад тхо, — йоах хьехархочун Цlен директора Гобеджишвиле Рубена. — Париже дlадохьийтаргда гуржий литература классикий произведенеш. Царна юкъе йоккха моттиг дlалоацаргья «Цlокъа цlока ювхача витяза» тайп-тайпарча издането.

(АПН).

«КОФЕЙНИ МАФИ»

Зlамигача Антильски гlайренех цхьаьне — Арубас — укх тlехьарча хана Карибске бассейне воний даьккхал. Колумбийски кофе контрабанда центр хиннай цох. Боготе арахецаш долча «Эспектадор» яхача газета хоам ма барра, цу законах йоацаш лелаеча торговле ихьан шера 30 миллион долларах йоаккх Колумби, из хул кофе доалача доахкарах валютни доходех итталагlа дола дакъа.

Аруба ший йолча Голланде кофех йолча дунен халкъашта юкъерча соглашене тlа кулг ца яздарахи, хlаьта колумбийски пограничнии lаьдалашца гlулакх ца леладеш хиларахи пайда а эцаш, Нью-Йорке, Нью-Орлеане, Хьюстоне дlаккхуьйта лочкъадаь кофе хьуладу моттиг хиннай цу гlайренах. Къоал дерашка я наха гургйоацаш къайлагlара шоай доалехьара аэродромаш, самолеташ, вертолеташ. Иштта чlоагlа кийчбаь къуй лувцара эша технически средстваш яп Колумбе правительствага. Ассошиэйтед Пресс агентствас кlезига-дукха гучаяьккхай къайле: «бизнеса» кулгалдеш я «кофейни мафи», вlашагlкхийттача Штатий торговни компанешпа айхха бувзам болаш я из.

М. РОЙ.
(АПН).

МАЛХБУЗЕН БЕРЛИНЕ НАХ ДlАБОАХ БАЛХАРА

«Телеграф» яхача газета хьалхарча оагlон тlа доккхийча алапашца яздаьд: «Нах балхара дlабаха болабаьб вагонаш еча заводе а». Укх тlеххьарча хана цу тайпара гlулакх нийслу Малхбузен Берлина дуккхача предприятешка: Станокаш еча заводера аракхессав 300 литейщик. «Сигалбессара письмош» — балхара дlаваккхара хоам кхаьчаб турбинни завода 500 болхлочунга а. Цу деша бахьан массанахьа а цаl да — заказаш ца хилар бахьанце производство соцаяр.

Экономикерча кризисни явленеша чlоагlа сагот ду малхбузен — берлински общественноста. Малхбузен Берлина Социалистически едини парте председатела Герхард Данелиуса из дош дувца городской собране заседане гулъелга дийхар.

Хьалха хиннача заседане кlезига дувцанзар Малхбузен Берлине экономически спад хиларах. Цу хана кхыметтел бургомистр Вилли Брандта ГДР-цеи кхыча социалистически мехкашцеи торговли лелаяра тlехьа вар.

Малхбузен Берлина гlозарашеи профсоюзашеи из дlадаха дукха ха я.

А. ЖОЛКВЕР.
(АПН-радио).

lИЛМАН БАКАЛАВРАШ

ТАНЗАНИ. Малхбоален Африка историе чухь эггара хьалха Танзанерча, Кенерча, Угандерча, Малаверча 34 студента-африканца Дар-эс-Саламера университет яьккхай аьнна юридически lилмай бакалаврий степенаш еннай. Царна дипломаш дlаделар Танзане Вlашагlтехача республика президента Джулиус Ньерере.

Церемоне къамаьл даьча университета ректора, доктора В. К. Чагула хоам бир, 1967 шера искусстван социальни lилмайи факультета хьалхара специалисташ арахецаргба, аьнна. «Уганда аргус» яхача газета хоам мабарра цу факта чlоагlа мах беш я африкански общественность. 1961 шера денз факультет болх беш яле а, бакъда, укх шера мара факультете бакалаврий степень тела бокъо хиннаяц, из хьалхагlа Лондонски университета яллалца.

Кастта университете боагlаргба Советски Союзереи Польски Халкъа Республикереи преподавателаш, яхаш хоам бу газето.

АПН.

Болгаре городашка укх тlеххьарча шерашка дукхазза вlаштlардаь хоза цlенош хьалдаьд. 400 эзарнел совгlа квартирашка чуйицаб керда баха ховшараш.

СУРТА ТlА: Болгарера керда цlенош.

БТА—ТАСС сурт.

ХЬАЬШИЙ БЕЗАМЕ ТlАЭЦ

Ши шу хьалха Еревански теплоэлектроцентрала энергетикаш хилар Новогрозненски теплоэлектроцентрала энергетикаш болча тайп-тайпара говзалаш lомаеш. Хlаьта укх шера а енай укхаза Армене хьалъеш латтача Раздански теплоэлектроцентралера специалистий группа. Цхьаи беттая ах беттаи Новогрозненски ТЭЦ-е хьаьшаша lомаергья электрически цеха смена начальника, электролабораторе смена начальника дежурнии боккхагlа болча электромонтерийи говзалаш.

lомабала баьхкача новкъосташта хьеха оттабаьб опыт йола электростанце дикагlа бола специалисташ.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

Футбол

ФУСАМДАЬЙ КОТБАЬЛАР

6 октябре «А» класса шоллагlча группа командаш футболах Советски Союзе хьалхара моттиг яккхара йолча аргlанарча туре вlашагlкхийтар. Грозненски «Терека» футболисташ Батумерча «динамовцашца» лайзар.

Матч сиха а кадай а дlайолайир фусамдаьша. Царгахьа яр территориальни севле а. 23 минуте вай защитникаша лора ца веш мукъа витача динамовски нападающе Колдова лораеча наlарашкахьа бургац чlоагlа дlатехар, бакъда из «Терека» вратара чакхъялийтанзар, хlаьта а из чутехар цига тlаккхьачача гуржий кхыча нападающе.

Шоллагlча тайме счет хувц гlерташ дукха къахьийгар грозненцаша, бургац чутоха йиш йола моттигаш дуккхаза хинналe а царех пайда эца тардаланзар «Терека» футболистий. Иштта, счет 0:1 а йолаш «Терек» ийшар.

Цхьа ди хьалха лайзар цу шинна а команда дублераш. Счет 2:1 а йолаш грозненцаш котбаьлар.

ЯХЬАШ ДlАЙОЛАЕННАЙ

Оаха хоам мабарра вайцига эггара хьалха хулаш я шашкаех довзарий СССР-а хьалхара моттиг яккхара ях. Самардийнахьа Челюскиний цlерахча кинотеатре торжественно из ях хьаеллаш дукха нах гулбеннабар. Царна хьалхашка къамаьл дир горисполкома председатела заместитела ков. Эпендиева. Спортсменашта зизаши сувенираши елар пионераша. Цул тlехьагlа яхьа керттерча судахочо Чубарова яхье дакъа лоацараш дlабовзийтар гулбеннарашта.

Спорта мастераша А. Субботинеи (Латвия) К. Теймуровеи (Баку) хlаране итт доска тlа сеансаш елар. Тlаккха городской шахматни клубе яхьа хьалхара тур хилар. Эггара хьалхагlа йистеьлар СССР-а чемпиона къонача гроссмейстера В. Литвиновича спорта мастерацa П. Святойца хинна парти. Цига цхьаккха а котваланзар. Гроссмейстера З. Цирина (Харьков) Л. Головашкин (Москва) эшавир. Ленинградерча В. Голосуевца ловзаш ший таблица тlа коталон очко дlаязъйитар спорта мастера М. Юдина (Горький). Ялх парти цхьаккха а кот ца воалаш чакхъяьлар цу дийнахьа.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,
республикански категоре судахо.

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа

8 октябрь, 1966 шу.

РАДИО: 8.25 — Стоттардон Фрименя «Роз Мари» яхача опереттай темашта йола фантази. 8.45 — «Къона тlехье» (нохчий меттала). 16.00 — Литературни передача «Къоначар оазаш». 16.20 — Концерт. 17.15 — Кобзона Иосифа концерт. 18.25 — «Къонал» (нохчий меттала). 19.00 — «Заре навстречу» яхача спектакла композици.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — Бераштa йола фильм. 18.25—«Вай даьша яьхад» (нохчий меттала). 18.55 — «Дежурстера чуваьлар» яха киноочерк. 19.05 — Дунен мехкашта юкъе латтача хьала хьакъехьа къамаьл. 19.20 — «Дона тlа» яха литературни передача. 19.30 — Телевизионни интервью. «Халкъа контроль». 20.10 — Аьшка бетонни конструкцей завода художественни самодеятельноста коллектива концерт. 21.10 — «Боргlаль» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Цlеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-30-91; бехктокхама секретара — 2-45-48; парти дахарий, промышленни, юртбоахамеи, культураи, письмоийи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04504. Заказ № 5428.